Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3084

2026 6 10

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Rekomendacinis dokumentas dėl Reglamento (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų

(C/2026/3084)

Šio Komisijos rekomendacinio dokumento dalykas ir aprėptis

Reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų ([1]) toliau – PPAR) įsigaliojo 2025 m. vasario 11 d. ir bus taikomas nuo 2026 m. rugpjūčio 12 d.

Jį priėmus ir Komisijai pateikus pasiūlymą dėl bendrojo aplinkos apsaugos dokumentų rinkinio bei dedant platesnio masto pastangas supaprastinimo srityje, Komisija iš suinteresuotųjų subjektų, įskaitant valstybių narių valdžios institucijas, gavo daug klausimų dėl tam tikrų PPAR nuostatų aiškinimo. Siekdama padėti ekonominės veiklos vykdytojams ir valstybėms narėms veiksmingai ir laiku įgyvendinti teisės aktus, Komisija dėjo visas pastangas, kad atsakytų į pateiktus klausimus ir kuo greičiau užtikrintų aiškumą ir teisinį tikrumą.

Šiuo tikslu Komisija skelbia šį rekomendacinį dokumentą, kuriame aiškinamos tam tikros PPAR nuostatos, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos vienodai taikyti reglamentą visoje Sąjungoje. Šias rekomendacijas papildo dažnai užduodamų klausimų (DUK) rinkinys, parengtas vykstant Komisijos dialogui su suinteresuotaisiais subjektais.

Šis rekomendacinis dokumentas grindžiamas nusistovėjusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, susijusia su ES teisės aiškinimu, pagal kurią aiškinant nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus ([2]).

Šis rekomendacinis dokumentas nepakeičia, nepapildo ir nekeičia PPAR nuostatų, nes tik jomis nustatomos taikytinos teisinės pareigos. Jis neturėtų būti vertinamas atskirai, bet turi būti skaitomas kartu su atitinkamais teisės aktais ir nėra atskiras informacijos šaltinis.

Atsižvelgiant į papildomą suinteresuotųjų subjektų indėlį ir praktinę patirtį, įgytą taikant taisykles, šis rekomendacinis dokumentas ir prie jo pridedami DUK prireikus gali būti atnaujinti.

Vis dėlto teisiškai privalomas ES teisės aktų aiškinimas ir toliau priklauso išimtinei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencijai.

Išsamesnė informacija bus pateikta keliose įgyvendinimo priemonėse, pavyzdžiui, įgyvendinimo aktuose, deleguotuosiuose aktuose, standartizacijos prašymuose ir gairėse, kurias Komisija pasiūlys per ateinančius dvejus ar trejus metus. Šiomis aplinkybėmis reikėtų pažymėti, kad Komisija neketina teikti pirmenybės įgyvendinimo aktui, kuriuo nustatoma pakuočių medžiagų sudėties nustatymo skaitmeniniu ženklinimu metodika.

([1]) 2024 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 ir Direktyva (ES) 2019/904 ir panaikinama Direktyva 94/62/EB, (Tekstas svarbus EEE) (OL L, 2025/40, 2025 1 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

([2]) *KRONE-Verlag*, C-65/20, EU:C:2021:471, 25 punktas.

Turinys

		Puslapis
1.	Pakuotės apibrėžtis	3
2.	Pakuotės fizinio gamintojo apibrėžtis	5
3.	Pakuotės gamintojo apibrėžtis	7
4.	Importuotojo apibrėžtis ir filialo statusas	10
5.	Su maistu besiliečiančiose pakuotėse esančių PFAS apribojimų vykdymo užtikrinimas ir atsargų išnaudojimas	11
6.	Reikalavimo užtikrinti, kad pakuotės būtų tinkamos perdirbti, taikymo pradžios data	13
7.	Su perdirbtų medžiagų dalies tikslais susijusios išimtys	14
8.	Galimybės valstybėms narėms lanksčiai įpareigoti naudoti kompostuojamąsias pakuotes ir atitikties prielaida	15
9.	Su kompostuojamosiomis pakuotėmis susijusių terminų „pralaidus“ ir „minkštas ruošimo sistemai skirtas“ apibrėžtys	16
10.	Pakuočių kiekio mažinimas	17
11.	10 straipsnyje nustatytų mažinimo reikalavimų ir 24 straipsnyje nustatyto tuščios ertmės santykinės dalies ryšys	18
12.	Daugkartinės pakuotės, pateiktos rinkai prieš pradedant taikyti 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus	19
13.	Suderinto pakuočių ženklinimo taikymo sritis	20
14.	Esamų daugkartinių transportavimo pakuočių ženklinimas	21
15.	Atliekų tvarkymo subjektų pareigos teikti ataskaitas	22
16.	Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvos (VPGD) ir Plastikinių pakuočių atliekų reglamento (PPAR) ryšys, kiek tai susiję su pakuočių draudimais	23
17.	25 straipsnyje ir V priedo 1–4 punktuose nustatytų pakuočių draudimų taikymo sritis, kiek tai susiję su plastiko kiekiu	25
18.	Produktams transportuoti naudojamų prekinių pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai	25
19.	Transportavimo pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai tarptautinėje prekyboje	26
20.	Už transportavimo pakuočių pakartotinio naudojimo tikslus atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas	27
21.	Su pakartotinio naudojimo tikslais susijusios išimtys, taikomos pagal užsakymą suprojektuotoms transportavimo pakuotėms	28
22.	Termino „tiekimas“ apibrėžtis, susijusi su gėrimų pakuočių pakartotinio naudojimo tikslų laikymusi	28
23.	Gėrimų pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai HORECA sektoriuje	29
24.	Su pakartotinio naudojimo tikslais susijusios nacionalinės išimtys	29
25.	Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti nacionalines priemones	30
26.	Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti papildomus perdirbimo tikslus	31
27.	Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti papildomus ar didesnius pakartotinio naudojimo tikslus	31
28.	Su užstato grąžinimo sistemomis susijusios nacionalinės išimtys	33
29.	Minimalieji reikalavimai esamoms užstato grąžinimo sistemoms	34
30.	Mažmenininkų pareiga priimti gėrimų tarą, už kurią sumokėtas užstatas	34
31.	Perdirbti skirtų atskirai surinktų pakuočių apdorojimas pasibaigus jų gyvavimo ciklui	35
32.	Pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atskiro surinkimo lygis 2026 m. ir pareiga iki 2029 m. sukurti užstato grąžinimo sistemą	36
33.	Valstybių narių 90 % vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir metalinių gėrimų skardinių surinkimo tikslas ir regioninių užstato grąžinimo sistemų indėlis	37

1. **Pakuotės apibrėžtis**

Teisės nuostatos:

3 straipsnio 1 dalies 1 punkte pakuotė apibrėžiama kaip *„gaminys, neatsižvelgiant į tai, iš kokių medžiagų jis pagamintas, kuris yra skirtas ekonominės veiklos vykdytojui naudoti produktams laikyti, apsaugoti, tvarkyti, pristatyti arba pateikti kitam ekonominės veiklos vykdytojui arba galutiniam naudotojui, ir kurio forma gali skirtis priklausomai nuo jo funkcijos, medžiagos ir dizaino;* pakuotėmis, be kita ko, laikoma:

a) *gaminys, kuris yra reikalingas produktui laikyti, išlaikyti ar išsaugoti per visą jo gyvavimo laikotarpį, kuris nėra neatskiriama produkto dalis, ir kuris yra skirtas naudoti, vartoti ar pašalinti kartu su tuo produktu;*

b) *į a punkte nurodytą gaminį integruota sudedamoji dalis ir pagalbinis elementas;*

c) *a punkte nurodyto gaminio pagalbinis elementas, kuris tiesiogiai prikabintas ar pritvirtintas prie produkto ir atlieka pakuotės funkciją ir kuris yra skirtas naudoti, vartoti ar išmesti kartu su tuo produktu, tačiau nėra neatskiriama produkto dalis;*

d) *gaminys, kuris yra suprojektuotas ir skirtas užpildyti pardavimo vietoje pateikiant produktą, kuris taip pat vadinamas „teikiant paslaugas naudojama pakuote“;*

e) *pakuotės funkciją atliekantis vienkartinis gaminys, kuris yra parduodamas užpildytas arba suprojektuotas ir skirtas užpildymui pardavimo vietoje;*

f) *pralaidus arbatos, kavos ar kito gėrimo maišelis arba minkštas ruošimo sistemai skirtas vienos porcijos elementas, kuriame yra arbatos, kavos ar kito gėrimo, ir kuris skirtas naudoti ir pašalinti kartu su tuo produktu;*

g) *nepralaidus arbatos, kavos ar kito gėrimo ruošimo sistemai skirtas vienos porcijos elementas, skirtas naudoti aparate ir naudojamas bei išmetamas kartu su tuo produktu;*

Reglamento I priede pateikiamas orientacinis gaminių, kurie laikomi pakuotėmis, ir gaminių, kurie nelaikomi pakuotėmis, sąrašas. Kalbant apie gėlių ir augalų vazonus, įskaitant sėklų padėklus, I priede išskiriami:

„Gaminiai, kurie yra pakuotės: (...) Gėlių ir augalų vazonai, įskaitant sėklų padėklus, skirti naudoti tik pardavimui ir gabenimui.

(…)

Gaminiai, kurie nėra pakuotės: Gėlių ir augalų vazonai, įskaitant sėklų padėklus, naudojami verslo subjektų tarpusavio ryšių kontekste įvairiuose auginimo etapuose arba skirti parduoti kartu su augalu.“

Komisijos aiškinimas

Tai, ar gaminys laikytinas pakuote, turi būti vertinama remiantis 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte pateikta pakuotės apibrėžtimi. I priedas yra tik orientacinio pobūdžio ir, remiantis pagal analogiją taikoma Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika pagal Direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų ([3]), vien to, kad gaminys yra įtrauktas į I priedą, nepakanka, kad jis būtų laikomas pakuote. Taip pat būtina patikrinti, ar gaminys atitinka pakuotės apibrėžties elementus, visų pirma, ar jis skirtas ekonominės veiklos vykdytojui naudoti produkto laikymo, apsaugos, tvarkymo, pristatymo ir pateikimo tikslais, tačiau nėra neatskiriama to produkto dalis, ir ar jis skirtas naudoti, vartoti ar šalinti kartu su produktu, arba yra integruota sudedamoji dalis ar pagalbinis elementas, atliekantis pakuotės funkciją.

Pavyzdžiui, jei gėrimų puodelis parduodamas tuščias prekybos centre vartotojams jų asmeniniam naudojimui, jis nelaikomas pakuote. Kita vertus, jei prekybos centras užpildo tokius puodelius produktu (pvz., kava) pakartotinio užpildymo punkte, tokie puodeliai yra pakuotės, o kalbant konkrečiau, „teikiant paslaugas naudojamos pakuotės“.

([3]) 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 365, 1994 12 31, p. 10).

Arbatinės ar kapinių žvakidės arba kitokie žvakių indeliai, pvz., užpildomi stikliniai ir keraminiai dubenys, nėra pakuotės, nes šie indeliai neatitinka 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte pateiktos pakuotės apibrėžties, o *„kapinių žvakidės (žvakių indeliai)“* reglamento I priede nurodytos kaip ne pakuotės pavyzdžiai.

Gaminant prekes naudojamos lipniosios plėvelės gali būti pakuotės arba gali nebūti pakuotės, priklausomai nuo jų funkcijos. Lipniosios technologinės plėvelės gali būti suprojektuotos taip, kad gamybos procesų metu žaliavas arba tarpines medžiagas būtų galima paversti pusgaminiais arba galutiniais produktais arba būtų lengviau tai padaryti. Jei tokios plėvelės lieka ant pusgaminių iki jų transformavimo ir (arba) surinkimo į vėlesnius pusgaminius arba galutinius produktus ir veikia kaip gamybos ciklą įgalinantys veiksniai bei tenkina aiškius techninius tokių procesų poreikius, jos nėra pakuotės pagal 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą.

Avalynei ir drabužiams skirti maišeliai laikomi pakuote, jei jie skirti gaminiams laikyti, apsaugoti, tvarkyti, pristatyti ar pateikti galutiniam naudotojui. Tekstilės gaminių pakuotėms taikoma 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte pateikta bendrosios pakuotės apibrėžties išimtis, tačiau tekstilės gaminių prekinėms pakuotėms ([4]) netaikomi tinkamumo perdirbti reikalavimai (6 straipsnio 11 dalies g punktas). Avalynės ir drabužių pakavimo maišeliai gali būti pakuotė, jei jie atitinka teisės aktuose nustatytą pakuotės apibrėžtį. Tai priklausys nuo jų funkcijos, t. y. ar jie naudojami drabužiams ar avalynei laikyti ar apsaugoti juos tvarkant, pristatant ar pateikiant, ir nuo jų numatytos paskirties, t. y. nuo to, ar ekonominės veiklos vykdytojas juos pateikė rinkai kaip tiekiamo produkto dalį. Tokie gaminiai nėra pakuotės, kai jie yra neatskiriama produkto dalis (t. y. produkto dalis, būtina jo įprastam naudojimui, o ne tik apsaugai ar tvarkymui) arba jei jie nepateikiami rinkai naudoti pakuotėms, t. y. jei vartotojas juos parduoda atskirai arba jie teikiami nemokamai nekomerciniais tikslais.

Gėlių ir augalų vazonai, įskaitant sėklų padėklus, laikomi pakuotėmis, jei jie skirti naudoti pardavimui arba gabenimui, įskaitant vazonus ir padėklus, kuriuose augalai buvo auginami paskutiniu etapu ir kuriuose jie parduodami galutiniam naudotojui. Priešingai, vazonai ir padėklai, kuriuos ūkio subjektai (pvz., daigynai ir augintojai) naudoja savo gamybos cikle, nėra pakuotės, nes jie tik sudaro sąlygas gamybos ciklui. Tai netaikoma paskutiniam vazonui ar padėklui, skirtam parduoti galutiniam naudotojui kartu su augalu. Nors I priedo formuluotės, vartojamos nurodant tiek „gaminius, kurie yra pakuotės“, tiek „gaminius, kurie nėra pakuotės“, apima pardavimo elementą, rinkodaros tikslais gėlės ir augalai praktiškai nepersodinami į atskirus augalams gabenti arba parduoti skirtus vazonus. Priešingai, tie patys vazonai, kuriuose augalai buvo auginami, taip pat naudojami augalams gabenti ir parduoti. Todėl tokie vazonai turi būti klasifikuojami vadovaujantis bendrąja pakuotės apibrėžtimi, atsižvelgiant į jų funkciją ir numatomą paskirtį, o ne remiantis vien tik I priedo orientacine formuluote. Nors pakuotės apibrėžtis taip pat apima gaminius, naudojamus verslo subjektų tarpusavio ryšių kontekste, gėlių vazonai, kurie tik sudaro sąlygas gamybos procesui, pavyzdžiui, didesni gėlėms auginti skirti vazonai (pavyzdžiui, didesnio kaip 10 cm skersmens vazonai), naudojami per visą auginimo ciklą, neturėtų būti laikomi pakuote pagal 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą.

Intraveniniai (IV) maišeliai ir švirkštai, įskaitant atvejus, kai jie pateikiami rinkai iš anksto užpildyti vaistais ar fiziologiniu tirpalu, nepatenka į 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte pateiktą pakuotės apibrėžtį. Nors IV maišeliuose ir švirkštuose fiziškai gali būti medžiagos, jie nepateikiami rinkai vien tam, kad juose būtų laikomas, saugomas, gabenamas ar pateikiamas produktas. Priešingai, jie suprojektuoti, pagaminti ir reglamentuojami kaip integruotos tiekimo priemonės, sudarančios sąlygas saugiai, steriliai ir tiksliai skirti skysčius ar vaistus pacientams. Iš anksto užpildytas IV maišelis ar švirkštas yra paties vaisto ar medicinos priemonės sudedamoji dalis, todėl produktas negali atlikti numatytos funkcijos nepriklausomai nuo priemonės. Atsižvelgiant į tai, IV maišelis ar švirkštas nėra pakuotės sudedamoji dalis, pašalinama tam, kad būtų galima pasiekti jos turinį, o yra funkcinė rinkai pateikiamo produkto dalis.

([4]) Pagal 3 straipsnio 1 dalies 5 punktą, prekinė pakuotė – pakuotė, kuri kartu su produktu sudaro prekinį vienetą, pateikiama galutiniam naudotojui pardavimo vietoje.

2. **Pakuotės fizinio gamintojo apibrėžtis**

Teisės nuostatos:

Pagal 3 straipsnio 1 dalies 13 punktą, *„fizinis gamintojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris fiziškai gamina pakuotę ar supakuotą produktą; tačiau:*

a) laikantis b punkto, jeigu fizinis ar juridinis asmuo užsakė suprojektuoti ar pagaminti pakuotę arba supakuotą produktą jo vardu arba naudojant jo prekių ženklą, nepriklausomai nuo to, ar ant pakuotės ar supakuoto produkto matomas koks nors kitas prekių ženklas, fizinis gamintojas reiškia tą fizinį arba juridinį asmenį;

b) jei fizinis arba juridinis asmuo, kuris užsakė suprojektuoti ar pagaminti pakuotę arba supakuotą produktą jo vardu arba naudojant jo prekių ženklą, atitinka Rekomendacijoje 2003/361/EB nustatytą labai mažos įmonės apibrėžtį, taikomą 2025 m. vasario 11 d., ir pakuotes fiziniam arba juridiniam asmeniui, kuris užsakė suprojektuoti ar pagaminti pakuotę jo vardu arba naudojant jo prekių ženklą, tiekiantis fizinis ar juridinis asmuo yra toje pačioje valstybėje narėje, fiziniu gamintoju laikomas pakuotes tiekiantis fizinis arba juridinis asmuo.“

Komisijos aiškinimas

Fizinis gamintojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris fiziškai gamina pakuotę *ar* supakuotą produktą. Tai nebūtinai yra fizinis ar juridinis asmuo, kuris *fiziškai* gamina pakuotę. Reikia atsižvelgti į du aspektus: 1) vaidmenį projektuojant ar gaminant pakuotę ir 2) prekės ženklo arba prekės ženklo kriterijų. Jeigu ant pakuotės ar supakuoto produkto yra nurodytas tam tikras pavadinimas ar prekių ženklas, galima daryti prielaidą, kad to pavadinimo ar prekių ženklo savininkas yra fizinis gamintojas pagal 3 straipsnio 1 dalies 13 punkto a papunktį, nes jis turės sprendimų priėmimo teisę sutartiniuose santykiuose su tiekėjais ir todėl galės nustatyti ir pakuotės savybes.

Iš fizinio gamintojo apibrėžties formuluotės matyti, kad tiekimo grandinėje visada yra tik vienas fizinis gamintojas, kaip apibrėžta PPAR.

Kalbant apie prekines pakuotes (išskyrus teikiant paslaugas naudojamas pakuotes ([5])) arba grupines pakuotes ([6]), fizinis gamintojas paprastai yra ekonominės veiklos vykdytojas, kuris atlieka galutinio perdirbėjų (t. y. tiekėjų) tiekiamų pakuočių paruošimo veiksmus (pvz., pjaustymą, užpildymą, sandarinimą) ir užpildo jas savo produktu, kad vėliau pakuotę arba supakuotą produktą pateiktų Sąjungos rinkai (3 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktai). Kitaip tariant, parduodant ir grupuojant pakuotes, fiziniu gamintoju paprastai laikomas yra ją užpildantis subjektas, kuris dažnai taip pat yra produkto prekės ženklo savininkas.

Kalbant apie transportavimo pakuotes ([7]), teikiant paslaugas naudojamas pakuotes (galutinės formos) ir pirminės gamybos pakuotes ([8]), fizinis gamintojas paprastai yra įmonė, kuri fiziškai gamina transportavimo ar teikiant paslaugas naudojamas pakuotes, išskyrus atvejus, kai tokios pakuotės naudotojas aiškiai pažymi tokią pakuotę savo pavadinimu arba prekių ženklu (3 straipsnio 1 dalies 1 punkto d papunktis ir 7 punktas). Šiuo atveju fiziniu gamintoju laikomas naudotojas.

21 straipsnyje nustatytomis sąlygomis taikant šį reglamentą importuotojai ir platintojai gali būti laikomi fiziniais gamintojais. Taip atsitinka, kai jie pateikia rinkai pakuotes savo vardu ar naudodami savo prekių ženklą arba pakeičia rinkai jau pateiktas pakuotes taip, kad tai galėtų turėti įtakos atitikčiai atitinkamiems šio reglamento reikalavimams.

([5]) Pagal 3 straipsnio 1 dalies 1 punkto d papunktį, gaminys, kuris yra suprojektuotas ir skirtas užpildyti pardavimo vietoje pateikiant produktą, taip pat vadinamas „teikiant paslaugas naudojama pakuote“.

([6]) Pagal 3 straipsnio 1 dalies 6 punktą, grupinė pakuotė – pardavimo vietoje pateikiama pakuotė, kurią sudaro tam tikro skaičiaus prekinių vienetų grupė, nepriklausomai nuo to, ar ta prekinių vienetų grupė tokiu pavidalu parduodama galutiniam naudotojui, ar ji yra naudojama kaip priemonė, padedanti papildyti prekių atsargas pardavimo vietoje ar sudaranti atsargų laikymo ar platinimo vienetą, ir kurią galima pašalinti nepakeitus produkto savybių.

([7]) Pagal 3 straipsnio 1 dalies 7 punktą, transportavimo pakuotė – pakuotė, kuri palengvina vieno ar daugiau prekinių vienetų arba prekinių vienetų grupės tvarkymą bei transportavimą siekiant išvengti produkto pažeidimo tvarkymo bei transportavimo metu, bet neįtraukiant kelių, geležinkelių, laivų ir oro transporto konteinerių.

([8]) Pagal 3 straipsnio 1 dalies 4 punktą, pirminės gamybos pakuotė – gaminys, suprojektuotas ir skirtas naudoti kaip pirminės gamybos, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 178/2002, neperdirbtų produktų pakuotė.

Pagal 15 straipsnio 1 dalį, *„fiziniai gamintojai rinkai pateikia tik 5–12 straipsniuose arba pagal juos nustatytus reikalavimus atitinkančias pakuotes“*. Pagal 15 straipsnio 2 dalį, **atitikties vertinimo procedūrą** (38 straipsnis) gali atlikti fizinis gamintojas arba jo vardu kitas subjektas (pvz., laboratorija arba sertifikavimo sistema). **ES atitikties deklaraciją** (39 straipsnis) turi parengti fizinis gamintojas, remdamasis tiekėjų pagal 16 straipsnio 1 dalį pateikta informacija ir dokumentais, arba raštišku įgaliojimu pagal 17 straipsnį fizinio gamintojo paskirtas įgaliotasis atstovas. Tai reiškia, kad fizinis gamintojas yra vienintelis ekonominės veiklos vykdytojas, kuriam tenka teisinė atsakomybė už pakuotės atitiktį tvarumo ir ženklinimo reikalavimams, neatsižvelgiant į tai, kas iš tikrųjų būtų parengęs ES atitikties deklaraciją ar jos dalis.

Vis dėlto, jeigu įmonė, kuri suprojektavo ar pagamino pakuotę ar supakuotą produktą savo vardu ar naudodama savo prekių ženklą, yra **labai maža įmonė**, o pakuotę tiekianti įmonė yra toje pačioje valstybėje narėje, fiziniu gamintoju laikomas šis pakuotės tiekėjas (3 straipsnio 1 dalies 13 punkto b papunktis). Tai nepriklauso nuo to, ar pastaroji įmonė taip pat yra labai maža įmonė. Pavyzdžiui, jei pakuotės talpyklos fizinis gamintojas yra labai maža įmonė, o supakuoto produkto gamintojas – ne, išimtis netaikoma. Jeigu pakuotės talpyklos fizinis gamintojas nėra labai maža įmonė, o supakuoto produkto gamintojas yra, išimtis taikoma, o fiziniu gamintoju taikant PPAR turėtų būti laikomas talpyklos gamintojas.

Pagal Rekomendaciją 2003/361/EB ([9]), įmonė laikoma labai maža įmone, jei joje dirba mažiau nei 10 darbuotojų, o jos metinė apyvarta arba bendras metinis balansas neviršija 2 mln. EUR. Franšizės gavėjas gali būti laikomas labai maža įmone, jeigu franšizės davėjui tiesiogiai ar netiesiogiai nepriklauso 25 % ar daugiau jo kapitalo ar balsavimo teisių ir jis nekontroliuoja ar nedaro lemiamos įtakos. Jei taip, atitinkamos ribos turi būti apskaičiuojamos pridedant atitinkamus franšizės davėjo duomenis, kaip reikalaujama Rekomendacijos 2003/361/EB 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse.

Jeigu ant pakuotės **nėra prekybinio pavadinimo** arba firminio ženklo, fiziniu gamintoju galėtų būti laikomas tiekėjas (t. y. asmuo, kuris faktiškai fiziškai gamina pakuotę) arba asmuo, kuris pateikia rinkai supakuotus produktus. Lemiamas kriterijus yra tai, kas pateikia užsakymą ir priima sprendimą dėl tos pakuotės projektavimo specifikacijų.

Tas pats pirmiau paaiškintas požiūris taikomas ir **daugkartinėms pakuotėms**. Lemiamas kriterijus yra tai, kas yra fizinis ar juridinis asmuo, kuris suprojektavo ar fiziškai pagamino pakuotę savo vardu ar naudodamas savo prekių ženklą, tačiau būtų naudinga tai išsamiau paaiškinti, susiejant tai su pakartotinio naudojimo sistemomis.

Kai pakuotė yra suprojektuota pagal konkrečius supakuoto produkto fizinių gamintojų reikalavimus ir yra pažymėta jų prekių ženklu, pastarieji (t. y. naudotojai) yra laikomi daugkartinių pakuočių fiziniu gamintoju. Taip visų pirma bus atvirojo ciklo pakartotinio naudojimo sistemų atveju ([10]).

Vis dėlto jeigu įmonė, kuri suprojektavo ir fiziškai pagamino daugkartinę pakuotę savo vardu ar naudodama savo prekių ženklą, yra labai maža įmonė, o pakuotę fiziškai gaminanti įmonė yra toje pačioje valstybėje narėje, pastaroji įmonė laikoma fiziniu gamintoju. Tai nepriklauso nuo to, ar pastaroji įmonė taip pat yra labai maža įmonė.

Kai daugkartinės pakuotės yra suprojektuotos pagal konkrečius pakartotinio naudojimo sistemos operatoriaus reikalavimus ir yra pažymėtos jo prekės ženklu, pakartotinio naudojimo sistemos operatorius laikomas fiziniu gamintoju. Taip visų pirma bus uždarojo ciklo pakartotinio naudojimo sistemų atveju ([11]). Kai daugkartinės pakuotės nėra pažymėtos konkrečiu prekės ženklu, pakuotės gamintojas laikomas fiziniu gamintoju, išskyrus atvejus, kai naudotojas (t. y. pakartotinio naudojimo sistemos operatorius) gali būti identifikuojamas kaip tas, kuris užsakė tokią pakuotę ir jos konkretų dizainą.

([9]) 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (pranešta dokumentu Nr. C(2003) 1422) (*OL L 124, 2003 5 20, p. 36*).

([10]) Pagal VI priedo c punktą, atvirojo ciklo sistema – pakartotinio naudojimo sistema, kurioje daugkartinių pakuočių apyvarta vyksta tarp neapibrėžto skaičiaus sistemos dalyvių, o viename ar keliuose pakartotinio naudojimo proceso etapuose pakuočių nuosavybės teisės yra perleidžiamos.

([11]) Pagal VI priedo b punktą, uždarojo ciklo sistema – pakartotinio naudojimo sistema, kurioje daugkartinių pakuočių apyvartą vykdo sistemos operatorius arba bendradarbiaujanti sistemos dalyvių grupė, o pakuočių nuosavybės teisės neperleidžiamos.

3. **Pakuotės gamintojo apibrėžtis**

Teisės nuostatos:

122 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: *„[š]iuo reglamentu siekiama aiškiai nustatyti vieno kiekvieno pakuotės vieneto gamintojo principą, nesvarbu, ar tai tuščios pakuotės, ar pakuotės, kuriose yra produktų. Paprastai gamintojas turėtų būti ekonominės veiklos vykdytojas, kuris kaip valstybėje narėje įsisteigęs fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas iš tos valstybės narės teritorijos ir toje pačioje teritorijoje tiekia supakuotus produktus. Tai apima bet kokį pasiūlymą dėl platinimo, vartojimo ar naudojimo, kuriuo remiantis galėtų įvykti faktinis tiekimas. Todėl tuo atveju, kai įmonė perka supakuotą produktą iš kitos valstybės narės nei ta, kurioje įmonė yra, arba iš trečiosios valstybės ir tą supakuotą produktą tiekia valstybėje narėje, kurioje ji yra, gamintoja turėtų būti laikoma ta įmonė, nes ji yra pirmoji įmonė, tiekianti supakuotą produktą tos valstybės narės teritorijoje. Interneto platformų atveju, nustatant gamintoją pirminis produkto siūlymas turėtų būti laikomas tiekimu. Tačiau, siekiant kuo labiau sumažinti bereikalingą administracinę naštą mažosioms įmonėms, pardavimo vietoje užpildančioms transportavimo pakuotes, pirminės gamybos pakuotes arba teikiant paslaugas naudojamas pakuotes, nepriklausomai nuo to, ar tai vienkartinės pakuotės, ar daugkartinės pakuotės, gamintojas turėtų būti tokios pakuotės fizinis gamintojas, platintojas ar importuotojas, pirmą kartą tą pakuotę tiekiantis iš valstybės narės teritorijos, nes tas ekonominės veiklos vykdytojas gali geriausiai įvykdyti didesnės gamintojo atsakomybės pareigas;“.*

3 straipsnio 1 dalies 15 punkte *gamintojas* apibrėžiamas kaip *„fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas, kuriam, nepriklausomai nuo naudojamo pardavimo būdo, be kita ko, pagal nuotolinės prekybos sutartis, taikomas kuris nors iš šių elementų:*

a) fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas yra įsisteigęs valstybėje narėje ir pirmą kartą tiekia iš tos valstybės narės teritorijos ir toje pačioje teritorijoje transportavimo pakuotę, teikiant paslaugas naudojamą pakuotę ar pirminės gamybos pakuotę, nepriklausomai nuo to, ar tai vienkartinė ar daugkartinė pakuotė, arba

b) fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas yra įsisteigęs valstybėje narėje ir pirmą kartą tiekia iš tos valstybės narės teritorijos ir toje pačioje teritorijoje produktus, supakuotus į pakuotę, kuri nėra a punkte nurodyta pakuotė, arba

c) fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas yra įsisteigęs valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje ir pirmą kartą kitos valstybės narės teritorijoje tiesiogiai galutiniams naudotojams tiekia transportavimo pakuotę, teikiant paslaugas naudojamą pakuotę arba pirminės gamybos pakuotę, nepriklausomai nuo to, ar tai vienkartinė ar daugkartinė pakuotė, arba

d) fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas yra įsisteigęs valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje ir pirmą kartą tiekia kitos valstybės narės teritorijoje tiesiogiai galutiniams naudotojams produktus, supakuotus į pakuotę, kuri nėra c punkte nurodyta pakuotė, arba

e) fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas yra įsisteigęs valstybėje narėje ir išpakuoja supakuotus produktus, pats nebūdamas galutiniu naudotoju, išskyrus atvejus, kai kitas asmuo yra gamintojas, kaip apibrėžta a, b, c arba d punkte“.

Komisijos aiškinimas

Pagal PPAR, gamintojai ir fiziniai gamintojai apibrėžiami skirtingais tikslais. Gamintojas yra atsakingas už pakuočių atliekų surinkimo ir naudojimo išlaidų apmokėjimą atitinkamoje valstybėje narėje (45 straipsnio 1 dalis). Šiuo tikslu gamintojas turi užsiregistruoti ir teikti ataskaitas atitinkamoms nacionalinėms institucijoms, kaip nurodyta 44 straipsnyje, bei sumokėti su didesne gamintojo atsakomybe susijusį mokestį valstybėje narėje, kurioje, kaip numatoma, pakuotė taps atliekomis. Jeigu mokesčiai mokami valstybėje narėje, o paskui platintojas pakuotę pirmą kartą tiekia kitos valstybės narės teritorijoje, mokesčiai turi būti grąžinti. Kita vertus, fizinis gamintojas, prieš pirmą kartą tiekdamas pakuotę Sąjungos rinkai, turi užtikrinti, kad ji atitiktų 5–12 straipsniuose nustatytus tvarumo ir ženklinimo reikalavimus, kaip nurodyta 15 straipsnio 1 dalyje. Visoje ES yra tik vienas fizinis gamintojas (žr. 3 skirsnį).

PPAR nustatytų įvairių fizinių gamintojų ir gamintojų funkcijų apžvalga

	Fizinis gamintojas	Gamintojas
Apibrėžtis	Pakuočių arba supakuotų produktų fiziniai gamintojai. Remiantis tuo, kas išdėstyta pirmiau, ne tas asmuo, kuris fiziškai gamina pakuotę, o asmuo, kuris „užsako ir priima sprendimus dėl pakuotės projektavimo specifikacijų“. Išimtis taikoma prekių ženklų savininkams, kai jie yra labai mažos įmonės, o pakuotę tiekiantis asmuo yra toje pačioje valstybėje narėje.	Bet kuriam fiziniam gamintojui, importuotojui ar platintojui, pirmą kartą tiekiančiam pakuotes ar supakuotus produktus valstybėje narėje, kurioje jie yra, arba tiesiogiai galutiniams naudotojams kitoje valstybėje narėje.
Kiekis	Vienas ekonominės veiklos vykdytojas visoje ES.	Ekonominės veiklos vykdytojas, pirmą kartą tiekiantis pakuotes valstybės narės, kurioje pakuotės turėtų tapti atliekomis, teritorijoje.
Funkcija	Užtikrina pakuotės atitiktį tvarumo ir ženklinimo reikalavimams.	Finansuoja atliekų tvarkymą valstybėje narėje, kurioje pakuotė turėtų tapti atliekomis.

Gamintojas – reikalavimus atitinkanti platinimo ir tiekimo grandinės įmonė, atsakinga už didesnės gamintojo atsakomybės pareigų vykdymą valstybėje narėje (45 straipsnis).

PPAR siekiama aiškiai apibrėžti vieną gamintoją kiekvienai pakuotei, neatsižvelgiant į tai, ar tai būtų tuščios pakuotės, pavyzdžiui, transportavimo ir teikiant paslaugas naudojamos pakuotės, ar situacijos, kai pakuotės tiekiamos rinkai su produktais, kaip yra prekinių ir grupinių pakuočių atveju.

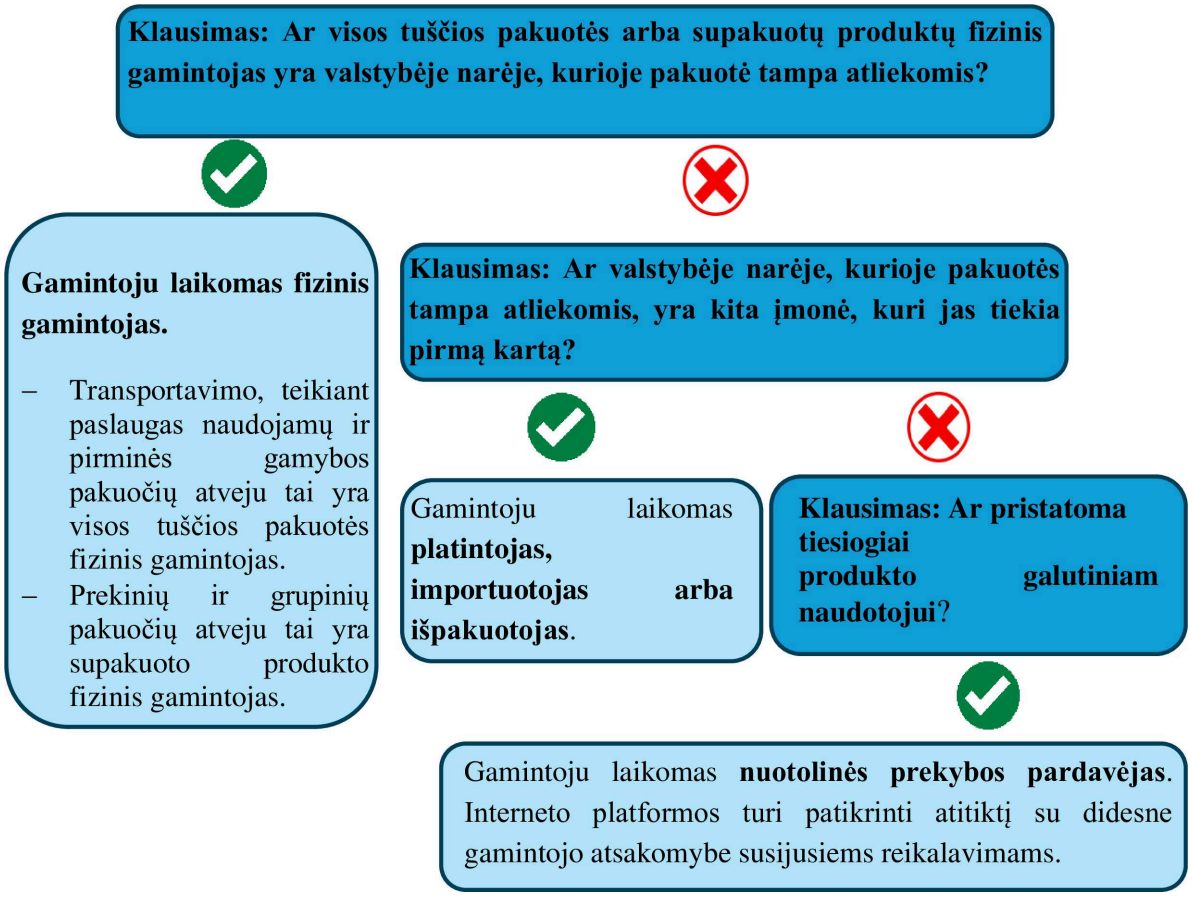
Siekiant nustatyti, kurioje valstybėje narėje taikomos didesnės gamintojo atsakomybės pareigos, būtina patikrinti, kur pakuotė pirmą kartą tiekiama valstybės narės teritorijoje. Praktiškai paprastai tai būna ten, kur pakuotė užpildoma.

Gamintojo apibrėžtimi siekiama nustatyti ekonominės veiklos vykdytoją, atsakingą už didesnės gamintojo atsakomybės pareigas, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas, valstybėje narėje, kurioje supakuotas produktas tiekiamas vartoti ir todėl turėtų tapti atliekomis. Todėl fizinis gamintojas ir gamintojas ne visada gali būti tas pats ekonominės veiklos vykdytojas, o pakuočių gamintojas priklausys nuo 1) rinkai tiekiamų pakuočių rūšies, 2) to, ar pakuotė yra toje pačioje valstybėje narėje, kurioje ji fiziškai gaminama, ir 3) to, ar supakuotas produktas parduodamas galutiniam naudotojui, ar toliau platinamas.

Jei pakuotės ar supakuoti produktai eksportuojami už ES ribų, kur jie turėtų tapti atliekomis, gamintojui nebebus taikomos didesnės gamintojo atsakomybės pareigos pagal PPAR.

Pakuotės dažnai yra ilgos tiekimo ir platinimo grandinės, kurioje jos tiekiamos kelis kartus, dalis. Neatsižvelgiant į tai, ar pakuotė toliau tiekiama toje pačioje valstybėje narėje, ir į ekonominės veiklos vykdytojo dydį, gamintojas yra ekonominės veiklos vykdytojas, pirmą kartą tiekiantis pakuotę valstybėje narėje. Tiekimas rinkai apima bet kokį pasiūlymą platinti, vartoti ar naudoti, dėl kurio faktiškai galėtų būti tiekiamos pakuotės ar supakuoti produktai. Kai parduodama internetu, produkto siūlymas tiesiogiai galutiniam naudotojui laikomas tiekimu rinkai galutinio naudotojo valstybėje narėje.

Toliau pateikiama schema, kurioje parodyta, kaip galima nustatyti ES gamintoją.

Siekiant nustatyti **transportavimo pakuočių gamintojus**, būtina atsižvelgti į gamintojo apibrėžtį ir šiuos veiksnius:

1) ar prekė paruošta pakavimo funkcijai atlikti? Transportavimo pakuotę dažnai sudaro daug sudedamųjų dalių arba pagalbinių elementų, kurie patys neatlieka pakuotės funkcijos. Todėl, jeigu pakuotė yra paruošta pakavimo funkcijai atlikti tik pridėjus kitų sudedamųjų dalių, fiziniu gamintoju ir pirmuoju potencialiu gamintoju bus laikomas surinkėjas.

2) Kas yra transportavimo pakuočių fizinis gamintojas? Priešingai nei prekinių ir grupinių pakuočių atveju, transportavimo pakuočių gamintojas turi būti identifikuojamas pagal tuščias pakuotes, nes dažnai rinkai pirmą kartą tiekiamos būtent tuščios pakuotės. Vis dėlto, jeigu transportavimo pakuotė pažymėta pavadinimu arba prekių ženklu, gamintoju paprastai laikomas subjektas, užpildantis pakuotes. Jeigu transportavimo pakuotės negalima vienareikšmiškai identifikuoti, gamintoju paprastai laikomas faktinis pakuotės fizinis gamintojas (daugiau informacijos pateikta 3 punkte dėl fizinio gamintojo apibrėžties).

3) Kurioje valstybėje narėje ir kam pakuotės tiekiamos? Jeigu transportavimo pakuotė pirmą kartą tiekiama kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra pakuotės fizinis gamintojas, fizinis gamintojas bus laikomas gamintoju tik tuo atveju, jeigu gavėjas yra supakuoto produkto galutinis naudotojas. Priešingu atveju gamintoju bus laikomas gavėjas.

Pavyzdžiui, įmonė A valstybėje narėje fiziškai gamina dideles kartonines dėžes be pavadinimo ar prekių ženklo. Įmonė A parduoda tuščias kartonines dėžes įmonei B toje pačioje valstybėje narėje. Šiame sandoryje įmonė A yra gamintoja. Vis dėlto, jeigu kartoninė dėžutė pažymėta įmonės B pavadinimu ar prekių ženklu, įmonė B tampa gamintoju toje valstybėje narėje. Jeigu įmonė B parduotų užpildytas kartonines dėžes įmonei C kitoje valstybėje narėje, gamintoju būtų laikoma vis dėlto įmonė C kitoje valstybėje narėje. Galiausiai, jeigu kartoninės dėžės eksportuojamos į trečiąją šalį, nė vienoje valstybėje narėje nebus gamintojo, nes nesitikima, kad dėžės taps atliekomis ES.

Kalbant apie **prekinių pakuočių gamintojus**, gamintoju laikomas ekonominės veiklos vykdytojas, kuris užpildo pakuotes ir pirmą kartą tiekia jas valstybės narės teritorijoje. Pavyzdžiui, įmonė D į talpyklą įdeda vaisius ir supakuotus vaisius parduoda prekybos centrui toje pačioje valstybėje narėje. Šiuo atveju įmonė D bus laikoma gamintoju toje valstybėje narėje, nes ji pirmą kartą tiekia pakuotes ir pakuotės ten turėtų tapti atliekomis. Vis dėlto, jeigu įmonė D parduoda supakuotus vaisius kitos valstybės narės prekybos centrui, tos valstybės narės prekybos centras bus laikomas gamintoju, nes jis pirmą kartą patieks supakuotus vaisius rinkai toje valstybėje narėje, kurioje jie taps atliekomis.

3 straipsnio 1 dalies 15 punkto d papunktyje aprašytoje situacijoje gamintojas identifikuojamas kaip fizinis gamintojas, importuotojas arba platintojas, kuris supakuotus produktus pirmą kartą tiesiogiai tiekia galutiniams naudotojams kitos valstybės narės teritorijoje. Pagal 3 straipsnio 1 dalies 23 punktą, *galutinis naudotojas* – ES gyvenantis arba įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, kuriam produktas buvo patiektas kaip vartotojui arba kaip profesionaliam galutiniam naudotojui ir kuris toliau netiekia to produkto rinkai tuo pavidalu, kuriuo jį gavo. Pavyzdžiui, jeigu pirmiau pateiktame pavyzdyje nurodyta įmonė D turi internetinę parduotuvę, kurioje supakuotus vaisius parduoda galutiniam vaisių naudotojui kitoje valstybėje narėje, įmonė D bus laikoma gamintoju ir turės vykdyti didesnės gamintojo atsakomybės pareigas kitoje valstybėje narėje.

Taigi lemiamas veiksnys yra tai, ar profesionalus galutinis naudotojas naudoja produktą savo gamybos veikloje ir todėl toliau netiekia produkto tokiu pavidalu, kokiu jis buvo tiekiamas. Logistikos įmonės, kurios gauna importuotas supakuotas prekes iš trečiųjų šalių ir vykdo tvarkymo veiklą, pavyzdžiui, prieš išsiųsdamos supakuotus produktus juos išpakuoja arba perpakuoja mažesniais kiekiais, nėra laikomos galutiniais naudotojais. Priešingai, jeigu produktas perpakuojamas, jos yra laikomos transportavimo pakuotės gamintojomis, nors jos ir nėra supakuotų produktų savininkės.

4. **Importuotojo apibrėžtis ir filialo statusas**

Teisės nuostata

3 straipsnio 1 dalies 17 punkte *importuotojas* apibrėžiamas kaip *„Sąjungoje įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, kuris pakuotę iš trečiosios valstybės pateikia rinkai.*

Komisijos aiškinimas

Importuotojo apibrėžtis grindžiama Reglamento (ES) 2019/1020 ([12]) 3 straipsnio 9 punkte pateikta *importuotojo* apibrėžtimi ir turėtų būti aiškinama pagal Mėlynajame vadove ([13]) pateiktas bendrąsias aiškinamąsias gaires. Iš tos apibrėžties matyti, kad turi būti įvykdytos dvi kumuliacinės sąlygos: a) įsisteigimas ES ir b) ne ES kilmės pakuočių ar supakuotų produktų pateikimas rinkai.

Sąvoka „būti įsisteigusiam“ turi būti aiškinama kaip turėti registruotą adresą valstybėje narėje, kad būtų užtikrinta vykdymo užtikrinimo ir rinkos priežiūros jurisdikcija, ir kaip garantija, kad Sąjungoje yra už atitiktį, atsekamumą ir taisomuosius veiksmus atsakinga šalis.

Daugeliu atvejų filialas nėra atskiras juridinis asmuo ir, kadangi jis veikia tik kaip patronuojančiosios įmonės padalinys, jis savarankiškai neprisiima teisių ar pareigų. Todėl filialo sudarytos sutartys yra teisiškai privalomos patronuojančiajai bendrovei.

([12]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011, (*OL L 169, 2019 6 25, p. 1*).

([13]) Komisijos pranešimas – 2022 m. Mėlynasis vadovas dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo (OL C 247, 2022 6 29, p. 1).

Pagal ES ir nacionalinės mokesčių teisės aktus filialas mokesčių tikslais paprastai laikomas nuolatine buveine ([14]). Vis dėlto mokestinės prievolės ir registracija mokesčių tikslais nesuteikia atskiro juridinio asmens statuso ir nekeičia filialų statuso, susijusio su teisės aktų laikymusi. Keliuose ESTT sprendimuose ([15]) patvirtinama, kad nuolatinė buveinė nėra prilyginama įsisteigimui.

Kadangi filialas neturi atskiro juridinio asmens statuso, jis negali būti laikomas importuotoju pagal PPAR. Reikalavimas būti *įsisteigusiam* taikomas ES įsisteigusiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, o ne tik filialui. Filialas gali tapti atskiru juridiniu asmeniu (t. y. patronuojamąja įmone), kai jis yra įsteigtas pagal valstybės narės teisę, turi savo teisinį subjektiškumą, teises ir pareigas ir gali turėti turto, būti ieškovu ir atsakovu teisme savarankiškai.

Todėl ne ES fizinis gamintojas, turintis tik filialą ES, turi arba įsteigti patronuojamąją įmonę ES, arba paskirti įgaliotąjį atstovą, apibrėžtą 3 straipsnio 1 dalies 19 punkte, jei to reikalauja valstybė narė, kurios teritorijoje jis pirmą kartą tiekia pakuotes ar supakuotus produktus.

Tie patys argumentai taikomi klausimui, ar ne ES fizinio ar juridinio asmens filialas gali būti *platintojas*, apibrėžtas 3 straipsnio 1 dalies 18 punkte.

Didesnės gamintojo atsakomybės pareigos pagal PPAR taikomos *gamintojams* (fiziniams gamintojams, importuotojams ar platintojams), kurie pirmą kartą tiekia pakuotes ar supakuotus produktus valstybės narės teritorijoje (žr. šio dokumento 4 punktą). Reglamente nėra aiškiai nustatyta, kad didesnės gamintojo atsakomybės pareigos taikomos subjektams, kurie yra registruoti tik PVM mokėtojais arba turi teisinio subjektiškumo neturinčią nuolatinę buveinę. Teiginys, kad vien registracija PVM tikslais prilygsta *įsisteigimui* didesnės gamintojo atsakomybės prievolių vykdymo tikslais, prieštarautų 3 straipsnio 1 dalies 17 punkte pateiktai suderintai importuotojo apibrėžčiai. Valstybės narės negali nustatyti papildomų reikalavimų, kurie trukdytų suderinti gamintojo ir importuotojo sąvokas pagal PPAR.

5. **Su maistu besiliečiančiose pakuotėse esančių PFAS apribojimų vykdymo užtikrinimas ir atsargų išnaudojimas**

Teisės nuostatos:

3 straipsnio 1 dalies 13 punkte *fizinis gamintojas* apibrėžiamas kaip „*fizinis arba juridinis asmuo*, kuris *(...) užsakė suprojektuoti ar pagaminti pakuotę arba supakuotą produktą jo vardu arba naudojant jo prekių ženklą, nepriklausomai nuo to, ar ant pakuotės ar supakuoto produkto matomas koks nors kitas prekių ženklas (…)*“.

3 straipsnio 1 dalies 10 punkte *pateikimas rinkai* apibrėžiamas kaip „*pakuotės, tiek tuščios, tiek su produktu, tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą*“. 3 straipsnio 1 dalies 11 punkte *tiekimas valstybės narės teritorijoje* apibrėžiamas kaip „*pakuotės, tiek tuščios, tiek su produktu, tiekimas (...) platinimo, vartojimo arba naudojimo valstybės narės teritorijoje tikslais, už atlygį arba nemokamai*“.

5 straipsnio 5 dalyje nustatyta: „*Nuo 2026 m. rugpjūčio 12 d. su maistu besiliečiančios pakuotės negali būti pateikiamos rinkai, jei perfluoralkilintų ir polifluoralkilintų medžiagų (PFAS) koncentracija jose lygi toliau nurodytoms ribinėms vertėms arba jas viršija, jei pateikti rinkai pakuotes, kuriose yra tokia PFAS koncentracija, nėra uždrausta pagal kitą Sąjungos teisės aktą:*

a) 25 ppb bet kokios PFAS atveju; matuojama atliekant tikslinę PFAS analizę (polimerinės PFAS į kiekybinį vertinimą neįtraukiamos);

b) 250 ppb PFAS sumos atveju; matuojama sudedant tikslinės PFAS analizės, kai taikoma, prieš tai suirus prekursoriams (polimerinės PFAS į kiekybinį vertinimą neįtraukiamos), rezultatus, ir

([14]) Pagal EBPO pavyzdinės sutarties dėl apmokestinimo 5 straipsnį, nuolatinė buveinė – tai nuolatinė verslo vieta, kurioje vykdoma visa įmonės veikla arba jos dalis. Ji visų pirma apima: a) administracijos vietą, b) filialą, c) ir biurą (...).

([15]) 2022 m. balandžio 7 d. sprendimas *Berlin Chemie*, C-333/20, EU:C:2022:291; 2024 m. birželio 13 d. sprendimas *Adient*, C-533/22, EU:C:2024:501.

c) 50 ppm PFAS (įskaitant polimerines PFAS); jei bendras fluoro kiekis viršija 50 mg/kg, fizinis gamintojas, importuotojas arba tolesnis naudotojas, kaip apibrėžta atitinkamai Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 3 straipsnio 9, 11 ir 13 punktuose, gavęs prašymą, fiziniam gamintojui arba importuotojui, kaip apibrėžta atitinkamai šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies 13 ir 17 punktuose, pateikia įrodymą, kad fluoro kiekis buvo išmatuotas kaip PFAS arba ne PFAS dalis, kad jie galėtų parengti techninius dokumentus, kaip nurodyta šio reglamento VII priede.“

Komisijos aiškinimas

Su maistu besiliečiančios pakuotės – tai pakuotės, skirtos liestis su maistu arba jau besiliečiančios su maistu ir skirtos tam tikslui pagal ES maisto srities teisės aktus.

PPAR nurodytos priežiūros institucijos, remdamosi Reglamentu (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros taisyklių, yra kompetentingos tikrinti atitiktį PFAS ribinėms vertėms.

Yra keli protokolai ir metodikos, skirti PFAS buvimui įvairiose matricose patikrinti, tačiau ES lygmeniu nėra suderintos PFAS buvimo su maistu besiliečiančiose pakuotėse tikrinimo metodikos. Šiomis aplinkybėmis, siekiant užtikrinti PFAS ribinių verčių laikymąsi nuo jų taikymo pradžios dienos, t. y. 2026 m. rugpjūčio 12 d., rekomenduojama taikyti šį laipsnišką metodą, grindžiamą pažangiausiais analitiniais pajėgumais ir atitinkamų matricų PFAS tikrinimo metaanalize:

1) bendro fluorido (BF) kiekio nustatymas (1-asis etapas). Jei BF yra mažesnis nei 50 mg/kg ([16]), ėminys galėtų būti laikomas atitinkančiu reikalavimus.

2) Jei BF viršija 50 mg/kg, 2-uoju etapu galima taikyti tokius metodus kaip pirolizės dujų chromatografijos ir masių spektrometrijos metodą, siekiant patvirtinti, ar fluoras yra organinis (PFAS), ar neorganinis. Jeigu organinio fluoro kiekis yra mažesnis nei 50 mg/kg, ėminys galėtų būti laikomas atitinkančiu reikalavimus.

3) Siekiant patikrinti, ar laikomasi 25 µg/kg ([17]) ir 250 µg/kg koncentracijos ribinių verčių, 3-iuoju etapu rekomenduojama atlikti tiesioginę visų oksiduojamųjų pirmtakų (TOP) analizę.

Remiantis šiuo metu Komisijos turimais įrodymais, visi ėminiai, atitinkantys 1-ojo bandymo reikalavimus, taip pat atitinka 2-ojo ir 3-ojo bandymų reikalavimus.

Tai nedaro poveikio Reglamento (ES) 2017/625 taikymui kontrolei, vykdomai siekiant patikrinti, ar laikomasi taisyklių dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, įskaitant PPAR 5 straipsnio 5 dalyje nustatytas taisykles.

PPAR nenumatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį turėtų būti išnaudotos iki 2026 m. rugpjūčio 12 d. pagamintų pakuočių, kuriose yra PFAS, atsargos. Todėl su maistu besiliečiančios pakuotės, pateiktos rinkai po 2026 m. rugpjūčio 12 d., turi atitikti šiame reglamente nustatytas PFAS ribines vertes, o pakuotės, pateiktos rinkai iki 2026 m. rugpjūčio 12 d., gali likti rinkoje ir neturi būti pašalintos iš rinkos. Išimčių dėl pakuočių, kuriose yra perdirbtų medžiagų, nėra.

Paprastai prekinės ir grupinės su maistu besiliečiančios pakuotės pateikiamos rinkai jas užpildžius, jeigu galutiniai paruošimo etapai, pavyzdžiui, sandarinimo procesai, gali turėti įtakos pakuotės atitikčiai reikalavimams, o transportavimo ir teikiant paslaugas naudojamos pakuotės pateikiamos rinkai tuščios.

Kaip nustatyta Mėlynajame vadove dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo ([18]), pateikimas rinkai įvyksta, kai šalys pateikia pasiūlymą arba sudaro susitarimą dėl *„gaminio nuosavybės, valdymo ar bet kokios kitos nuosavybės teisės į jį perdavimo“*. Tai galima padaryti *„už atlygį arba nemokamai“*, kai užbaigiamas produkto fizinės gamybos etapas. Todėl fizinis gamintojas galėtų pateikti rinkai tuščias arba užpildytas su maistu besiliečiančias pakuotes tiesiog perleisdamas jų valdymo teisę. Jeigu pakuotės arba supakuoti produktai importuojami, atitinkama laiko žyma yra „išleidimas į laisvą apyvartą“ muitinės procedūros pabaigoje.

([16]) mg/kg = ppm.
([17]) µg/kg = ppb.
([18]) Komisijos pranešimas 2022 m. Mėlynasis vadovas dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo (OL C 247, 2022 6 29, p. 1).

6. **Reikalavimo užtikrinti, kad pakuotės būtų tinkamos perdirbti, taikymo pradžios data**

Teisės nuostatos:

6 straipsnio 1 dalis: „*Visos rinkai pateiktos pakuotės turi būti tinkamos perdirbti.*“

6 straipsnio 2 dalis: „*Pakuotės laikomos tinkamomis perdirbti, jeigu jos atitinka šias sąlygas:*

a) jos yra projektuojant pritaikytos perdirbimui į medžiagas, taip sudarant galimybę gautas antrines žaliavas, kurių kokybė yra pakankama, palyginti su pradine medžiaga, panaudoti pirminėms žaliavoms pakeisti, kaip numatyta 4 dalyje, ir

b) kai jos tampa atliekomis, jos gali būti surenkamos atskirai pagal 48 straipsnio 1 ir 5 dalis, išrūšiuojamos į konkrečius atliekų srautus nedarant poveikio kitų atliekų srautų tinkamumui perdirbti ir perdirbamos dideliu mastu, remiantis pagal šio straipsnio 5 dalį nustatyta metodika.

Laikoma, kad pakuotės, atitinkančios pagal 4 dalį priimtus deleguotuosius aktus, atitinka šios dalies pirmos pastraipos a punkte nustatytą sąlygą.

Laikoma, kad pakuotės, atitinkančios pagal 4 dalį priimtus deleguotuosius aktus ir pagal 5 dalį priimtus įgyvendinimo aktus, atitinka šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytas sąlygas.

Šios dalies pirmos pastraipos a punktas taikomas nuo 2030 m. sausio 1 d. arba praėjus 24 mėnesiams nuo pagal 4 dalies pirmą pastraipą priimtų deleguotųjų aktų įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė.

Šios dalies pirmos pastraipos b punktas taikomas nuo 2035 m. sausio 1 d. arba, kalbant apie perdirbimą dideliu mastu, nuo 2035 m. sausio 1 d. arba praėjus penkeriems metams nuo pagal 5 dalį priimtų įgyvendinimo aktų įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė.“

Komisijos aiškinimas

6 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad visos rinkai pateiktos pakuotės būtų tinkamos perdirbti, nenurodant konkretaus šios nuostatos taikymo pradžios termino, o tai reiškia, kad ji taikoma nuo 2026 m. rugpjūčio 12 d.

6 straipsnio 2 dalies a punktas „*taikomas nuo 2030 m. sausio 1 d. arba praėjus 24 mėnesiams nuo pagal 4 dalies pirmą pastraipą priimtų deleguotųjų aktų įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė*“. Pagal 6 straipsnio 4 dalį, šį deleguotąjį aktą, kuriuo bus visiškai suderinti į perdirbimą orientuoto projektavimo reikalavimai ir susijusi vertinimo metodika, Komisija turėtų priimti ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d.

6 straipsnio 1 dalis yra panaši į esminį reikalavimą, nustatytą Direktyvos (ES) 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (toliau – PPAD) II priedo 3 punkto a papunktyje, susijusį su pakuotėmis, kurias galima panaudoti perdirbant į medžiagas, tačiau tai nėra tas pats reikalavimas. Pavyzdžiui, nors PPAD buvo nustatyti „esminiai reikalavimai“, susiję su pakuočių sudėtimi ir projektavimu, ja nebuvo nustatyta prievolė parengti vienodus techninius dokumentus, susijusius su suderintais tinkamumo perdirbti kriterijais. Be to, esminio reikalavimo dėl „naudotų pakuočių, numatomų perdirbti i medžiagas“ (PPAD II priedo 3 punkto a papunktis) formuluotė buvo neaiški ir buvo sunku teisiškai užtikrinti šio reikalavimo vykdymą. Todėl turėtų būti suprantama, kad iki PPAR 6 straipsnio 2 dalies a punkto dėl į perdirbimą orientuoto projektavimo reikalavimų taikymo pradžios dienos fiziniai gamintojai turi laikytis tik reikalavimų pagal PPAD ir susijusių darniųjų standartų (pvz., EN 13430:2004 „Naudotų pakuočių, numatomų perdirbti į medžiagas, reikalavimai“ ([19])).

([19]) Komisijos komunikatas, parengtas įgyvendinant 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL C 44, 2005 2 19, p. 23).

Pagal 6 straipsnio 4 dalį priėmus deleguotąjį aktą dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, fiziniai gamintojai turės per 24 mėnesius pradėti laikytis į perdirbimą orientuoto projektavimo reikalavimų ir užtikrinti, kad rinkai būtų pateikiamos tik tos pakuotės, kurios yra tinkamos perdirbti, kaip tai suprantama pagal PPAR. Jeigu šis deleguotasis aktas įsigaliotų po 2028 m. sausio 1 d., reikalavimus būtų pradėta taikyti praėjus 24 mėnesiams nuo šios datos.

Fiziniams gamintojams nereikia atlikti atitikties vertinimo procedūros pagal PPAR 38 straipsnį ir VII priedą dėl tinkamumo perdirbti, kol įsigalios deleguotasis (-ieji) aktas (-ai), priimtas(-i) pagal PPAR 6 straipsnio 4 dalį.

7. **Su perdirbtų medžiagų dalies tikslais susijusios išimtys**

Teisės nuostatos:

50 konstatuojamoji dalis: *„su maistu besiliečiančios medžiagos, kurių sudėtyje yra perdirbto plastiko, turi atitikti Komisijos reglamente (ES) 2022/1616 nustatytus reikalavimus, kurie apima reikalavimus dėl perdirbimo technologijų. Kalbant apie plastikines pakuotes, likus pakankamai laiko iki atitinkamų reikalavimų dėl perdirbtų medžiagų dalies taikymo pradžios datos, tikslinga pakartotinai įvertinti tokioms plastikinėms pakuotėms, išskyrus tas pakuotes, kurios gaminamos iš polietilentereftalato (PET), tinkamų perdirbimo technologijų prieinamumą. Tas vertinimas taip pat turėtų apimti leidimo pagal atitinkamas Sąjungos taisykles statusą ir tokios technologijos įdiegimą praktikoje. Remiantis tuo vertinimu gali reikėti numatyti nuostatas, kuriomis leidžiama nukrypti nuo reikalavimų dėl perdirbtų medžiagų dalies, taikomas konkrečioms liestis su jautriais produktais skirtoms plastikinėms pakuotėms, arba pakeisti šiame reglamente nustatytų išimčių sąrašą. Tuo tikslu pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus;“.*

7 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *„1 ir 2 dalys netaikomos:*

a) *plastikinėms pakuotėms, skirtoms liestis su maistu, kai perdirbtų medžiagų kiekis kelia grėsmę žmonių sveikatai ir dėl to supakuoti produktai neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1935/2004;*

b) *bet kokioms plastikinėms dalims, sudarančioms mažiau nei 5 % viso pakuotės vieneto svorio.“*

7 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad *„[n]e vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. Komisija įvertina poreikį priimti nuostatas, leidžiančias konkrečių plastikinių pakuočių atveju nukrypti nuo 1 dalies b ir d punktuose nustatytų perdirbtų medžiagų minimalių procentinių dalių reikalavimų, arba peržiūrėti 4 dalyje pateiktą išimčių dėl konkrečių plastikinių pakuočių sąrašą.*

Remiantis šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytu vertinimu, kai plastikinėms pakuotėms perdirbti tinkamoms perdirbimo technologijoms negautas leidimas pagal atitinkamas Sąjungos taisykles arba jos nepakankamai prieinamos praktikoje, atsižvelgiant į visus su sauga susijusius reikalavimus, ypač reikalavimus dėl liestis su jautriais produktais skirtų plastikinių pakuočių, įskaitant maisto pakuotes, Komisijai pagal 64 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas iš dalies keičiamas siekiant:

a) *numatyti nuo šio straipsnio 1 dalies b ir d punktuose nustatytos minimalios procentinės dalies taikymo srities, taikymo laiko ar lygio nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas konkrečioms plastikinėms pakuotėms, ir*

b) *atitinkamai iš dalies pakeisti šio straipsnio 4 dalyje pateiktą išimčių sąrašą.“*

Komisijos aiškinimas

7 straipsnio 5 dalyje nustatytos konkrečios pareigos dėl perdirbtųjų medžiagų dalies taikymo išimtys. 7 straipsnio 5 dalies a punkte nustatyta išimtis susijusi su plastikinėms pakuotėms, skirtoms liestis su maistu, kai perdirbtų medžiagų kiekis kelia grėsmę žmonių sveikatai ir dėl to supakuoti produktai neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 ([20]). 7 straipsnio 5 dalies b punkte nustatyta išimtis susijusi su plastikinėms dalims, sudarančioms mažiau nei 5 % viso pakuotės vieneto svorio. Sąvoka „plastikinės dalys“ turėtų būti aiškinama atsižvelgiant į PPAR 3 straipsnio 1 dalies 24 punkte pateiktą kombinuotosios pakuotės apibrėžtį.

Abi išimtys taikomos tiesiogiai, todėl Komisijai ar nacionalinėms kompetentingoms institucijoms nereikia jų specialiai suteikti. Kad išimtys galėtų būti taikomos, fizinis gamintojas techniniuose dokumentuose turi pagrįsti atitiktį išimčių taikymo reikalavimams, pateikdamas dokumentais pagrįstus įrodymus (pvz., kad nėra leidžiamų naudoti perdirbimo technologijų).

([20]) OL L 338, 2004 11 13, p. 4.

Kad būtų galima taikyti 7 straipsnio 5 dalies a punkte nustatytą išimtį, techniniuose dokumentuose turi būti nurodytas kiekvienai plastikinei daliai, kuri sudaro ne mažiau kaip 5 % visos pakuotės vieneto masės, naudotas polimeras. Juose turi būti patvirtinta, kad, atsižvelgiant į numatomą pakuotės paskirtį ir tikslą:

— *„Reglamento (ES) 2022/1616 I priede nenurodyta tam polimerui tinkama perdirbimo technologija“* ir

— *„pramoniniu mastu nėra jokios perdirbimo technologijos šiam polimerui gaminti pagal šio reglamento 4 straipsnio 3 dalyje aprašytus procesus“.*

Galiausiai Komisija ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. įvertins, ar reikia suteikti papildomų pareigų dėl perdirbtųjų medžiagų dalies plastikinėse pakuotėse taikymo išimčių arba peržiūrėti esamas išimtis, išvardytas PPAR 7 straipsnio 4 dalyje.

8. **Galimybės valstybėms narėms lanksčiai įpareigoti naudoti kompostuojamąsias pakuotes ir atitikties prielaida**

Teisės nuostatos:

53 konstatuojamoji dalis: *„biologinių atliekų srautas dažnai užteršiamas įprastiniu plastiku, o medžiagų perdirbimo srautai dažnai užteršiami kompostuojamuoju plastiku. Dėl šios kryžminės taršos švaistomi ištekliai ir gaunamos prastesnės kokybės antrinės žaliavos, todėl tam turėtų būti užkertamas kelias atliekų susidarymo vietoje. Atsižvelgdamos į tą susirūpinimą keliantį klausimą, valstybės narės turėtų savo teritorijoje nurodyti tinkamą kompostuojamųjų pakuočių atliekų tvarkymo būdą. Kadangi vartotojams tampa vis sunkiau suprasti, kokiu būdu derėtų šalinti kompostuojamąsias plastikines pakuotes, yra pagrįsta ir būtina nustatyti aiškias ir bendras kompostuojamųjų plastikinių pakuočių naudojimo taisykles, įpareigojant jas naudoti tik kai tai aiškiai naudinga aplinkai ar žmonių sveikatai. Tai ypač aktualu tuo atveju, kai naudojant kompostuojamąsias pakuotes padedama surinkti arba pašalinti biologines atliekas, pavyzdžiui, produktų, kurių turinį ir pakuotę yra itin sudėtinga atskirti, tokių kaip arbatos maišeliai, atveju;“.*

54 konstatuojamoji dalis: *„tam tikroms ribotoms reikmėms naudojant pakuotes iš biologiškai skaidžių plastiko polimerų gali būti įrodyta, kad aplinkai naudinga naudoti kompostuojamąsias pakuotes, kontroliuojamomis sąlygomis patenkančias į kompostavimo įrenginius, įskaitant anaerobinio skaidymo įrenginius. Be to, tais atvejais, kai valstybė narė taiko Direktyvos 2008/98/EB 22 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir toje valstybėje narėje yra tinkamos atliekų surinkimo sistemos ir atliekų apdorojimo infrastruktūra, turėtų būti galimybių tai valstybei narei lanksčiai spręsti, ar leisti pirmą kartą tiekti jos teritorijoje kompostuojamąsias kavos, arbatos ar kitų gėrimų ruošimo sistemų vienos porcijos pakuotes, kurios sudarytos iš kitos nei metalas pakuotės medžiagos, taip pat pirmą kartą tiekti jos teritorijoje labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius, lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius ir kitas pakuotes, kurioms iki šio reglamento taikymo pradžios datos buvo taikomas reikalavimas būti tinkamomis kompostuoti. Kad vartotojams nekiltų painiavos dėl tinkamo šalinimo būdo ir atsižvelgiant į anglies žiediškumo naudą aplinkai, visos kitos pakuotės turėtų patekti į medžiagų perdirbimo srautą, ir tokios pakuotės turėtų būti suprojektuotos užtikrinant, kad jos nepaveiktų kitų atliekų srautų tinkamumo perdirbti;“.*

56 konstatuojamoji dalis: *„kaip aprašyta ES biologinių, biologiškai skaidžių ir kompostuojamų plastikų politikos sistemoje, išdėstytoje 2022 m. lapkričio 30 d. Komisijos komunikate, pramoninio kompostavimo standartų laikymasis nereiškia, kad gaminys susiskaidys kompostuojamas namų sąlygomis. Pramoniniam kompostavimui būtinos sąlygos yra aukšta temperatūra ir didelė drėgmė. Kompostuojant namų sąlygomis, o tai atlieka privatūs asmenys, be kita ko, bendruomenėse, faktinės sąlygos labai priklauso nuo vietos klimato sąlygų ir vartotojų praktikos. Taigi, biologinis skaidymas kompostuojant namų sąlygomis gali būti lėtesnis nei pramoninio kompostavimo atveju arba nebūti užbaigtas. Visų pirma galimybė kompostuoti plastikines pakuotes namų sąlygomis turėtų būti svarstoma tik tam tikroms paskirtims ir atsižvelgiant į konkrečias vietos sąlygas, prižiūrint atitinkamoms valdžios institucijoms;“.*

9 straipsnio 2 dalis: *„Nukrypstant nuo 6 straipsnio 1 dalies, kai valstybės narės leidžia panašių biologinio skaidumo ir tinkamumo kompostuoti savybių turinčias atliekas kaip biologines atliekas pagal Direktyvos 2008/98/EB 22 straipsnio 1 dalį surinkti kartu su*

tomis biologinėmis atliekomis ir kai yra įdiegtos tinkamos atliekų surinkimo sistemos ir įrengta atliekų apdorojimo infrastruktūra siekiant užtikrinti, kad kompostuojamosios pakuotės patektų į biologinių atliekų tvarkymo srautą, valstybės narės gali reikalauti, kad toliau nurodytos pakuotės pirmą kartą jų teritorijoje būtų tiekiamos tik jei jos yra tinkamos kompostuoti:

a) *3 straipsnio 1 dalies 1 punkto g papunktyje nurodytos pakuotės, sudarytos iš kitų nei metalas medžiagų, labai lengvi plastikiniai pirkinių maišeliai ir lengvieji plastikiniai pirkinių maišeliai;*

b) *pakuotės, išskyrus šios dalies a punkte nurodytas pakuotes, dėl kurių valstybė narė jau pareikalavo, kad jos būtų tinkamos kompostuoti iki šio reglamento taikymo pradžios dienos.“*

Komisijos aiškinimas

Valstybės narės gali nuspręsti, ar jų teritorijose iki 2026 m. rugpjūčio 12 d. turėtų būti kompostuojamos ne tik 9 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytų formų pakuotės, bet ir kitos pakuotės. Valstybės narės gali tik nuspręsti, kad tokios papildomos kompostuojamosios pakuotės yra tinkamos kompostuoti pramoniniu būdu. Valstybės narės turėtų aiškiai pranešti ekonominės veiklos vykdytojams ir plačiajai visuomenei, taip pat Europos Komisijai apie visas nacionalines taisykles, kuriomis įpareigojama kompostuoti ir kitas pakuotes, kad būtų išvengta bet kokios painiavos. Valstybėms narėms rekomenduojama parengti aiškius tokių gaminių sąrašus ir juos viešai paskelbti, siekiant užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai galėtų laikytis susijusių ženklinimo ir kompostavimo reikalavimų.

Nors reglamentu leidžiama kompostuoti namuose tam tikras 9 straipsnio 1 dalyje išvardytas plastikines pakuotes, atsižvelgiant į atvejus, kai valstybės narės kompostavimą namuose įgyvendina kaip vieną iš biologinių atliekų tvarkymo galimybių, kompostavimas namuose turėtų būti svarstomas tik atsižvelgiant į konkrečias vietos sąlygas ir įgyvendinamas prižiūrint atitinkamoms institucijoms. Kad būtų išvengta painiavos, valstybės narės turėtų aiškiai pranešti ekonominės veiklos vykdytojams ir plačiajai visuomenei, taip pat Europos Komisijai apie visas nacionalines taisykles, kuriomis įpareigojama užtikrinti kompostavimą namuose.. Valstybėms narėms rekomenduojama parengti aiškius tokių gaminių sąrašus ir juos viešai paskelbti, siekiant užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai galėtų laikytis susijusių ženklinimo ir kompostavimo reikalavimų.

Pagal PPAR valstybėms narėms leidžiama įpareigoti užtikrinti kompostavimą namuose prieš priimant atitinkamus darniuosius standartus arba net jų nepriėmus.

Kalbant apie namuose kompostuojamų pakuočių atitikties prielaidą, fiziniai gamintojai gali naudoti visus galiojančius nacionalinius kompostavimo namuose standartus ir esamas sertifikavimo sistemas, kad įrodytų, jog laikosi 9 straipsnio, tačiau tokie sertifikatai nesuteikia pagrindo daryti atitikties kompostavimo reikalavimui prielaidą.

Ne vėliau kaip 2026 m. vasario 12 d. Komisija paprašys, kad Europos standartizacijos įstaigos pagal 9 straipsnio 6 dalį parengtų naują ES masto kompostavimo namuose standartą.

Galiojantis standartas EN 13432 dėl pramoninio kompostavimo ([21]) gali būti naudojamas *kaip gairės*, kol bus priimtas naujas standartas. Vis dėlto atitikties naujiems kompostuojamųjų pakuočių darniesiems standartams prielaida vėl bus įmanoma tik nuo tos dienos, kai *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* bus paskelbtas naujas sprendimas, kuriame bus išvardyti atitinkami darnieji standartai, kaip to prašo Komisija pagal 9 straipsnio 6 dalį.

9. **Su kompostuojamosiomis pakuotėmis susijusių terminų „pralaidus“ ir „minkštas ruošimo sistemai skirtas“ apibrėžtys**

Teisės nuostatos:

3 straipsnio 1 dalyje nustatyta: *„Šiame reglamente vartojamos tokios terminų apibrėžtys:*

(…)

f) *pralaidus arbatos, kavos ar kito gėrimo maišelis arba minkštas ruošimo sistemai skirtas vienos porcijos elementas, kuriame yra arbatos, kavos ar kito gėrimo, ir kuris skirtas naudoti ir pašalinti kartu su tuo produktu;“*

([21]) „Pakuotė. Kompostavimo ir biologinio skaidymo būdu atgaunamoms pakuotėms taikomi reikalavimai. Bandymų schema ir galutinio pakuotės priėmimo vertinimo kriterijai“.

Komisijos aiškinimas

9 straipsnio 1 dalis yra nuo medžiagos nepriklausanti nuostata ir galėtų būti susijusi su pralaidžiais arbatos, kavos ar kitų gėrimų maišeliais arba minkštais ruošimo sistemai skirtais vienos porcijos elementais, pagamintais iš bet kokios medžiagos, įskaitant popierinius vienos porcijos elementus. Todėl pagal 9 straipsnį ne vėliau kaip nuo 2028 m. vasario 12 d. tokios pakuotės turi būti projektuojamos orientuojantis į kompostavimą.

10. **Pakuočių kiekio mažinimas**

Teisės nuostatos:

60 konstatuojamoji dalis: „*(...) Nors rinkodara ir vartotojų pritarimas tebėra reikšmingi projektuojant pakuotes, šie dalykai neturėtų būti įtraukti į eksploatacinius kriterijus kaip motyvai, kuriais savaime pateisinamas papildomas pakuotės svoris ir tūris. (…)*“

10 straipsnio 1 dalis: „*Ne vėliau kaip 2030 m. sausio 1 d. fizinis gamintojas arba importuotojas užtikrina, kad rinkai pateikiamos pakuotės būtų suprojektuotos taip, kad jų svoris ir tūris būtų sumažinti iki minimumo, būtino jų funkcionalumui užtikrinti, atsižvelgiant į pavidalą ir medžiagą, iš kurios jos pagamintos.*“

10 straipsnio 2 dalis: „*Fizinis gamintojas arba importuotojas užtikrina, kad pakuotės, kurios neatitinka šio reglamento IV priede nustatytų eksploatacinių kriterijų (…) nebūtų pateikiamos rinkai, nebent (…).*“

10 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose pateikiamos dvi nukrypti leidžiančios nuostatos, būtent:

a) *pakuotės dizainas yra saugomas kaip Bendrijos dizainas pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 6/2002 arba pagal dizaino teises, patenkančias į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB taikymo sritį, be kita ko, pagal vienoje iš valstybių narių galiojančius tarptautinius susitarimus, arba jos pavidalas yra prekių ženklas, patenkantis į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 taikymo sritį, įskaitant prekių ženklus, užregistruotus pagal vienoje iš valstybių narių galiojančius tarptautinius susitarimus, dizaino teisės ir prekių ženklai buvo saugomi prieš 2025 m. vasario 11 d., ir dėl šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų taikymo būtų padarytas poveikis pakuočių dizainui taip, kad būtų pakeistas jo naujumas ar individualios savybės, arba prekių ženklui taip, kad pagal prekių ženklą nebebūtų įmanoma atskirti pažymėto produkto nuo kitų įmonių produktų, arba*

b) *supakuotam produktui ar gėrimui taikomos geografinės nuorodos, kurios saugomos pagal Sąjungos teisę, pavyzdžiui, pagal Reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 dėl vyno, Reglamentą (ES) 2019/787 dėl spiritinių gėrimų arba Reglamentą (ES) 2023/2411 dėl amatininkų ir pramonės gaminių, arba taikomos Reglamente (ES) 2024/1143 nurodyta kokybės sistema.*

10 straipsnio 3 dalis: „*Ne vėliau kaip 2027 m. vasario 12 d. Komisija paprašo Europos standartizacijos organizacijų parengti arba atnaujinti, kai tinkama, darniuosius standartus, kuriuose nustatoma atitikties pakuočių kiekio mažinimo reikalavimams pagal šį reglamentą apskaičiavimo ir matavimo metodika. Tokiuose standartuose turėtų būti nurodytos įprasčiausių rūšių ir formų pakuočių didžiausios tinkamos svorio bei tūrio ribos ir, kai tinkama, sienelių storis ir didžiausia tuščia ertmė.*“

IV priedo A dalies 4 punktas: „*Pakuotės funkcionalumas: projektuojant pakuotę užtikrinamas pakuotės funkcionalumas, atsižvelgiant į produkto paskirtį ir ypatumus, dėl kurių jis yra parduodamas, pavyzdžiui, pardavimą dovanojimo tikslais arba sezoninių renginių proga.*“

Komisijos aiškinimas

Pakuočių kiekio mažinimo reikalavimai padeda valstybėms narėms darniai pasiekti savo bendruosius pakuočių atliekų mažinimo tikslus ir sumažinti poreikį pakartotinai taikyti skirtingas nacionalines priemones, kad būtų laikomasi 43 straipsnyje nustatyto atliekų prevencijos tikslo.

Tai nėra nauji reikalavimai. Jie jau buvo numatyti PPAD kaip esminiai reikalavimai su susijusiu darniuoju atitikties vertinimo metodikos standartu (EN 13428:2004) ([22]). Nors pakuočių kiekio mažinimo vertinimo elementai iš darniojo standarto buvo perkelti į PPAR, sąvokos *„vartotojų pritarimas“* ir *„rinkodara“* kaip motyvai (*„eksploataciniai kriterijai“*), kuriais pateisinamas papildomas pakuotės svoris ir tūris, buvo išbrauktos. Kita vertus, kaip nauji kriterijai buvo įtraukti kiti motyvai, pavyzdžiui, tinkamumas perdirbti, perdirbtųjų medžiagų dalis ar pakartotinis naudojimas.

Siekiant įgyvendinti šį pakeitimą, pagal PPAR Komisija įgaliojama prašyti CEN ne vėliau kaip 2027 m. vasario 12 d. atnaujinti galiojantį standartą. Be atnaujintos vertinimo metodikos, atnaujintame standarte bus nurodytos įprasčiausių rūšių ir formų pakuočių didžiausios tinkamo svorio ir tūrio ribos.

Standartizacija padės pramonei įrodyti atitiktį mažinimo reikalavimams, nes esant atitikčiai darniajam standartui daroma atitikties tvarumo reikalavimui prielaida. Valstybės narės turės pripažinti tokias reikalavimus atitinkančias pakuotes ir leisti jas tiekti savo rinkoms be galimybės nustatyti skirtingus ar papildomus nacionalinius reikalavimus.

Kaip nurodyta 70 straipsnio 1 dalies b punkte, esami pakuočių kiekio mažinimo reikalavimai ir jų atitikties standartas galios iki 2029 m. pabaigos. Paskui (nuo 2030 m. sausio 1 d.) bus taikomos 10 straipsnio 1 ir 2 dalys, o galiojantis darnusis standartas EN 13428:2004 vis dar gali būti naudojamas kaip gairės, tačiau tik tol, kol bus parengtas naujas arba atnaujintas standartas.

Pramonė turės galimybę prisidėti prie naujų standartų rengimo pasitelkdama savo ekspertus per įprastą standartizacijos procesą. Šiame procese bus tinkamai atsižvelgiama į tokius klausimus kaip pakuotės forma ir pakuotės funkcionalumas.

11. **10 straipsnyje nustatytų mažinimo reikalavimų ir 24 straipsnyje nustatyto tuščios ertmės santykinės dalies ryšys**

Teisės nuostatos:

10 straipsnio 1 dalis: „*Ne vėliau kaip 2030 m. sausio 1 d. fizinis gamintojas arba importuotojas užtikrina, kad rinkai pateikiamos pakuotės būtų suprojektuotos taip, kad jų svoris ir tūris būtų sumažinti iki minimumo, būtino jų funkcionalumui užtikrinti, atsižvelgiant į pavidalą ir medžiagą, iš kurios jos pagamintos*.“

10 straipsnio 2 dalis: „*Fizinis gamintojas arba importuotojas užtikrina, kad pakuotės, kurios neatitinka šio reglamento IV priede nustatytų eksploatacinių kriterijų, ir pakuotės, turinčios savybių, kuriomis siekiama tik sudaryti įspūdį, kad produkto tūris yra didesnis, įskaitant dvigubas sieneles, netikrus dugnus ir nebūtinus sluoksnius, nebūtų pateikiamos rinkai, nebent: (…)*.“

24 straipsnio 1 dalis: „*Ne vėliau kaip 2030 m. sausio 1 d. arba praėjus 3 metams nuo pagal 2 dalį priimtų įgyvendinimo aktų įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė, ekonominės veiklos vykdytojai, užpildantys pakuotes grupinėje pakuotėje, transportavimo pakuotėje ar e. prekybos siuntų pakuotėje, užtikrina, kad maksimali tuščios ertmės santykinė dalis, išreiškiama procentais, būtų 50 %*.“

Komisijos aiškinimas

24 straipsnyje nurodyta tuščios ertmės santykinė dalis taikoma grupinėms, transportavimo ir elektroninės prekybos siuntų pakuotėms ir tokias pakuotes naudojantis arba užpildantis fizinis arba juridinis asmuo turi jos laikytis. Tuščios ertmės santykinės dalies apskaičiavimo metodiką Komisija nustatys įgyvendinimo aktu, kuris bus priimtas iki 2028 m. vasario 12 d.

([22]) Standartas EN 13428:2004 „Pakuotės. Specialieji gamybos ir sudėties reikalavimai. Prevencija užtikrinant mažinimą susidarymo vietoje“. Nuoroda į šį darnųjį standartą buvo paskelbta Komisijos komunikatas, parengtas įgyvendinant 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL C 44, 2005 2 19, p. 23).

Kalbant apie prekines pakuotes, su tuščia ertme susiję mažinimo reikalavimai nėra susiję su jokia iš anksto nustatyta ribine verte, todėl jie turės būti vertinami pagal galiojantį standartą EN 13428:2004 ([23]), kuris bus taikomas iki 2030 m. sausio 1 d., ir bus atnaujinti pagal IV priedo A dalyje nustatytus atnaujintus eksploatacinius kriterijus ir 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Įpareigotoji šalis yra fizinis gamintojas, kuris turės atlikti atitikties vertinimą ir parengti pakuotės techninius dokumentus bei ES atitikties deklaraciją.

12. **Daugkartinės pakuotės, pateiktos rinkai prieš pradedant taikyti 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus**

Teisės nuostatos:

11 straipsnio 1 dalis: „*Pakuotės, pateikiamos rinkai nuo 2025 m. vasario 11 d., laikomos daugkartinėmis, jeigu jos atitinka visus šiuos reikalavimus:*

a) *yra sukurtos, suprojektuotos ir pateikiamos rinkai siekiant tikslo jas daug kartų pakartotinai naudoti;*

b) *yra sukurtos ir suprojektuotos taip, kad įprastai nuspėjamomis naudojimo sąlygomis būtų galima atlikti kuo daugiau naudojimo ciklų;*

c) *atitinka taikytinus vartotojų sveikatos, saugos ir higienos reikalavimus;*

d) *gali būti ištuštinamos arba iškraunamos nesugadinant jų taip, kad nebebūtų įmanoma jų toliau naudoti ir pakartotinai naudoti;*

e) *gali būti ištuštinamos, iškraunamos, pakartotinai užpildomos arba perkraunamos išlaikant supakuoto produkto kokybę bei saugą ir užtikrinant taikytinų saugos ir higienos reikalavimų, įskaitant maisto saugos reikalavimus, laikymąsi;*

f) *gali būti atnaujinamos pagal VI priedo B dalį, išlaikant jų galimybę atlikti numatytąją funkciją;*

g) *gali būti pritvirtinamos etiketės ir taip teikiama informacija apie to produkto savybes ir apie pačią pakuotę, įskaitant bet kokius svarbius nurodymus ir informaciją, kad būtų užtikrintas produkto saugumas, tinkamas naudojimas, atsekamumas ir tinkamumo vartoti laikas;*

h) *gali būti ištuštinamos, iškraunamos, pakartotinai užpildomos arba perkraunamos, nekeliant pavojaus už tai atsakingų asmenų sveikatai ir saugai, ir*

i) *atitinka 6 straipsnyje nustatytus perdirbti tinkamoms pakuotėms taikomus reikalavimus, kad jas būtų galima perdirbti, kai jos tampa atliekomis.*“

11 straipsnio 2 dalis: „*Ne vėliau kaip 2027 m. vasario 12 d. Komisija pagal 64 straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo šis reglamentas papildomas nustatant minimalų daugkartinių tokios formos pakuočių, kurios dažniausiai naudojamos pakartotiniam naudojimui, naudojimo ciklų skaičių šio straipsnio 1 dalies b punkto tikslu, atsižvelgiant į higienos ir kitus reikalavimus, pavyzdžiui, logistiką.*“

15 straipsnio 9 dalis: „*Nukrypstant nuo šio straipsnio 8 dalies, pareiga užtikrinti atitiktį, pašalinti arba atšaukti pakuotes, kurios, kaip manoma, neatitinka 5–12 straipsniuose arba pagal juos nustatytų reikalavimų, netaikoma daugkartinių pakuočių, pateiktų rinkai iki 2025 m. vasario 11 d., atžvilgiu.*“

Komisijos aiškinimas

11 straipsnyje nustatyti pakartotinio naudojimo kriterijai, taikomi nuo 2025 m. vasario 11 d., t. y. nuo reglamento įsigaliojimo dienos. Tačiau reglamentas taikomas nuo 2026 m. rugpjūčio 12 d. Tai reiškia, kad daugkartinių pakuočių, kurios jau buvo pateiktos Sąjungos rinkai iki reglamento įsigaliojimo dienos (2025 m. vasario 11 d.), nereikia priderinti prie šių reikalavimų atgaline data. Tai aiškiai nurodyta reglamento 15 straipsnio 9 dalyje.

([23]) Standartas EN 13428:2004 „Pakuotės. Specialieji gamybos ir sudėties reikalavimai. Prevencija užtikrinant mažinimą susidarymo vietoje“. Nuoroda į šį darnųjį standartą buvo paskelbta Komisijos komunikatas, parengtas įgyvendinant 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL C 44, 2005 2 19, p. 23).

Daugkartinės pakuotės, pateikiamos rinkai po 2025 m. vasario 11 d., turės atitikti reglamentą. Vis dėlto kompetentingos institucijos tokių pakuočių atitiktį reglamento 11 straipsniui ir kitoms nuostatoms galės tikrinti tik po 2026 m. rugpjūčio 12 d.

11 straipsnyje nustatyti reikalavimai iš esmės yra panašūs į reikalavimus dėl daugkartinių pakuočių, nustatytus ankstesnėje Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvoje ir susijusiame darniajame standarte EN 13429:2004 ([24]) dėl pakuočių pakartotinio naudojimo. Tai reiškia, kad reikalavimai dėl daugkartinių pakuočių pagal PPAR nėra visiškai nauji.

13. **Suderinto pakuočių ženklinimo taikymo sritis**

Teisės nuostatos:

12 straipsnio 1 dalis: „*Nuo 2028 m. rugpjūčio 12 d. arba praėjus 24 mėnesiams nuo įgyvendinimo aktų, priimtų pagal šio straipsnio 6 arba 7 dalį, įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė, rinkai pateikiamos pakuotės žymimos suderintu ženklu, kuriame pateikiama informacija apie jų sudėtyje esančias medžiagas, kad vartotojams būtų lengviau rūšiuoti. Ženklas turi būti grindžiamas piktogramomis ir jis turi būti lengvai suprantamas, be kita ko, asmenims su negalia. (…)*“

Komisijos aiškinimas

Pakuočių ženklinimas pagal 12 straipsnį yra išsamus ir visiškai suderintas, išskyrus užstato grąžinimo sistemas. Pagal ES teisės viršenybės principą nacionalinės taisyklės, kuriose pateikiamos rūšiavimo instrukcijos, neleidžiamos. Po 2028 m. rugpjūčio 12 d. arba praėjus 24 mėnesiams nuo įgyvendinimo akto, kuriuo nustatomos ženklinimo taisyklės ir piktogramos, įsigaliojimo dienos valstybėms narėms nebus leidžiama savo nacionalinių etikečių palikti šalia ES suderintų etikečių. Kadangi ekonominės veiklos vykdytojai negali prisitaikyti prie naujos ženklinimo tvarkos be pereinamojo laikotarpio, nacionalinės priemonės turėtų būti panaikintos iki tos datos arba pritaikytos, kad būtų sudarytos sąlygos tam perėjimui. Kai su rūšiavimo instrukcijomis susijusios nacionalinės priemonės gali būti laikomos neproporcingomis atsižvelgiant į jų poveikį vidaus rinkai, tokios priemonės turėtų būti kuo greičiau panaikintos, neatsižvelgiant į suderintų ES reikalavimų, kuriuos Komisija turi priimti pagal 12 straipsnio 6 dalį, įsigaliojimo datą.

1997 m. sausio 28 d. Komisijos sprendimas 97/129, nustatantis pakuočių medžiagų identifikavimo sistemą ([25]), kuriuo nustatoma numeravimo ir santrumpų sistema pakuočių medžiagų sudėčiai nustatyti, daugiausia skirta atliekų tvarkytojams, siekiant padėti jiems rūšiuoti pakuočių atliekas, vis dar taikomas iki 2028 m. rugpjūčio 12 d. Fiziniai gamintojai šį sprendimą ir juo nustatytą santrumpų sistemą naudoja savanoriškai, tačiau valstybės narės privalo užtikrinti, kad nebūtų naudojama jokia kita pakuočių medžiagų identifikavimo sistema, išskyrus apibrėžtąją sprendime. Kitaip tariant, kai naudojama identifikavimo sistema, ji turi būti tokia, kokia apibrėžta sprendime. Vis dėlto po 2028 m. rugpjūčio 12 d. nebebus leidžiama vartoti sprendime nustatytų santrumpų. Taip yra todėl, kad dėl technologinės pažangos atskiriant surinktas atliekas mažėja tokio ženklinimo būtinybė perdirbėjams ir užtikrinamas suderintas ženklinimas visoje bendrojoje rinkoje.

12 straipsnio 1 dalyje numatytų ženklinimo reikalavimų tikslas – pagerinti vartotojų atliekamą pakuočių atliekų rūšiavimą. Todėl šie reikalavimai netaikomi tam tikrų produktų, pavyzdžiui, žmonėms skirtų ar veterinarinių vaistų, medicinos priemonių ar *in vitro* diagnostikos medicinos priemonių, kurias gali naudoti tik profesionalūs galutiniai naudotojai vykdydami pramoninę ar profesinę veiklą, pakuotėms. Reglamente aiškiai nustatyta, kad ši ženklinimo pareiga netaikoma transportavimo pakuotėms, išskyrus elektroninės prekybos siuntų pakuotes, ir pakuotėms, kurioms taikoma užstato grąžinimo sistema. Atliekų rūšiavimo etikečių specifikacijos bus nustatytos įgyvendinimo aktu ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 12 d.

([24]) Standartas EN 13428:2004 „Pakuotės. Specialieji gamybos ir sudėties reikalavimai. Prevencija užtikrinant mažinimą susidarymo vietoje“. Nuoroda į šį darnųjį standartą buvo paskelbta Komisijos komunikatas, parengtas įgyvendinant 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL C 44, 2005 2 19, p. 23).

([25]) 1997 m. sausio 28 d. Komisijos sprendimas 97/129/EB, nustatantis pakuočių medžiagų identifikavimo sistemą pagal Parlamento ir Tarybos direktyvą 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 50, 1997 2 20, p. 28).

Kalbant apie daugkartinių pakuočių ženklinimą pagal 12 straipsnio 2 dalį, po 2029 m. vasario 12 d. arba praėjus 30 mėnesių nuo įgyvendinimo akto, kuriuo nustatomos susijusios ženklinimo taisyklės, įsigaliojimo dienos valstybėms narėms nebus leidžiama palikti savo nacionalinių etikečių šalia ES suderintų etikečių.

Privaloma naudoti atliekų rūšiavimo etiketes ir daugkartinių pakuočių etiketes.

Kalbant apie perdirbtųjų medžiagų dalies ir biologinės kilmės medžiagų dalies etiketes pagal 12 straipsnio 4 dalį, nuo 2028 m. rugpjūčio 12 d. arba praėjus 24 mėnesiams po susijusio įgyvendinimo akto įsigaliojimo jos bus visiškai suderintos, tačiau šių etikečių naudojimas yra savanoriškas. Tai reiškia, kad ekonominės veiklos vykdytojai neprivalo ant pakuotės nurodyti perdirbtųjų medžiagų arba biologinės kilmės medžiagų dalies, tačiau, jei jie nori tai nurodyti, jie turi naudoti ES suderintas technines specifikacijas.

Kalbant apie pakuočių, kurioms pagal 50 straipsnio 1 dalį taikomos privalomos užstato grąžinimo sistemos, ženklinimą, valstybės narės gali reikalauti, kad tokios pakuotės būtų paženklintos suderintu spalviniu ženklu (12 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa).

Nors valstybės narės neprivalo naudoti ES suderinto užstato grąžinimo sistemos ženklo, jos negali uždrausti savo rinkoje žymėti užstato grąžinimo sistemos ženklais supakuotų produktų, paženklintų užstato grąžinimo sistemos ženklais, kurie buvo pritvirtinti kitose valstybėse narėse, ir tai taikoma tiek privalomoms, tiek neprivalomoms užstato grąžinimo sistemoms. Naudodamos suderintą ženklą valstybės narės sumažins riziką, kad naudojant nacionalinius užstato grąžinimo sistemos ženklus bus sukurta kliūčių vidaus rinkai. Nustatant nacionalinių užstato grąžinimo sistemos ženklų naudojimo taisykles, valstybėms narėms rekomenduojama atsižvelgti į Komisijos komunikatą „Gėrimų pakuotės, užstato sistemos ir laisvas prekių judėjimas“ (2009/C 107/01) ([26]).

Kalbant apie etiketes, susijusias su didesne gamintojo atsakomybe ([27]), PPAR draudžiama naudoti fizines etiketes, o tokią informaciją ar etiketes leidžiama pateikti tik skaitmeniniu formatu (12 straipsnio 9 dalis).

Kalbant apie 12 straipsnio 11 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, reglamentuose (ES) 2017/745 ir (ES) 2107/746 nėra medicinos priemonių ir *in vitro* diagnostikos medicinos priemonių pirminės pakuotės ir antrinės pakuotės apibrėžčių. Siekiant užtikrinti, kad nukrypti leidžianti nuostata tiems produktams būtų taikoma tinkamai, nuoroda į pirminę pakuotę turėtų būti suprantama kaip nuoroda į pakuotę, kuri liečiasi su priemone, o išorinė pakuotė turėtų būti suprantama kaip nuoroda į priemonės prekinę pakuotę;

Kadangi 12 straipsniu visiškai suderinamas pakuočių ženklinimas Sąjungoje, valstybėms narėms neleidžiama priimti kitų nacionalinių privalomų pakuočių ženklinimo reikalavimų. Tai pateisinama dideliu pakuočių ženklinimo reikalavimų poveikiu vidaus rinkai.

14. **Esamų daugkartinių transportavimo pakuočių ženklinimas**

Teisės nuostatos:

Pagal 12 straipsnio 2 dalį, *„[n]uo 2029 m. vasario 12 d. arba praėjus 30 mėnesių nuo pagal 6 dalį priimto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė, rinkai pateikiamos daugkartinės pakuotės žymimos ženklu, kuriuo naudotojai informuojami apie tai, kad tai yra daugkartinė pakuotė. Daugiau informacijos apie daugkartinį pakuotės pobūdį, įskaitant egzistuojančią pakartotinio naudojimo vietinę, nacionalinę ar Sąjungos masto sistemą, taip pat informaciją apie surinkimo punktus, pateikiama QR kodu ar kitokiu standartizuotu, atviru, skaitmeniniu duomenų saitu – tai padeda atsekti pakuotę ir suskaičiuoti reisus ir naudojimo ciklus, arba, jei taip suskaičiuoti neįmanoma, apytikriai tai įvertinti. (…)“*

Pagal 12 straipsnio 3 dalį šie reikalavimai nutaikomi *„atvirojo ciklo sistemoms, neturinčioms sistemos operatoriaus pagal VI priedą“*.

([26]) Komisijos komunikatas – Gėrimų pakuotės, užstato sistemos ir laisvas prekių judėjimas (OL C 107, 2009 5 9, p. 1).

([27]) Žr. PPAR 45 straipsnį dėl didesnės gamintojo atsakomybės. Jame nustatyta, kad *„[p]agal sistemas, sukurtas pagal Direktyvos 2008/98/EB 8 ir 8a straipsnius, ir pagal šio skirsnio nuostatas gamintojams tenka didesnė gamintojo atsakomybė už pakuotes, įskaitant supakuotų produktų pakuotes, kurias jie pirmą kartą tiekia valstybės narės teritorijoje arba kurias jie, nebūdami galutiniais naudotojais, išpakuoja.“*

12 straipsnio 6 dalyje Komisijai suteikiami įgaliojimai nustatyti pakuočių ženklus: „*Ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 12 d. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas suderintas ženklas ir specifikacijos, susijusios su pakuočių ženklinimo reikalavimais ir ženklinimo formomis, be kita ko, kai tokia informacija teikiama skaitmeninėmis priemonėmis, kaip nurodyta šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse. (…)*“

12 straipsnio 12 dalyje nustatyta: „*1, 2 ir 4 dalyse nurodytos pakuotės, pagamintos Sąjungoje arba importuotos iki tose dalyse nurodytų terminų, neatitinkančios tose dalyse išdėstytų kriterijų, gali būti pateikiamos rinkai 3 metus nuo tose dalyse nustatytų ženklinimo reikalavimų įsigaliojimo dienos*.“

15 straipsnio 9 dalyje nustatyta: „*Nukrypstant nuo šio straipsnio 8 dalies, pareiga užtikrinti atitiktį, pašalinti arba atšaukti pakuotes, kurios, kaip manoma, neatitinka 5–12 straipsniuose arba pagal juos nustatytų reikalavimų, netaikoma daugkartinių pakuočių, pateiktų rinkai iki 2025 m. vasario 11 d., atžvilgiu*.“

Komisijos aiškinimas

Būtina skirti:

a) daugkartines transportavimo pakuotes, pateiktas rinkai prieš įsigaliojant PPAR, t. y. iki 2025 m. vasario 11 d., ir

b) daugkartines transportavimo pakuotes, pateikiamas rinkai po 2025 m. vasario 11 d. (t. y. po PPAR įsigaliojimo), bet iki įgyvendinimo akto dėl daugkartinių pakuočių ženklinimo, kuris turėtų būti priimtas ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 12 d. ir taikomas nuo 2029 m. vasario 12 d. arba praėjus 30 mėnesių nuo įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos, taikymo pradžios dienos, t. y. daugkartines transportavimo pakuotes, pateikiamas rinkai nuo 2025 m. vasario 11 d. iki 2029 m. vasario 12 d.

Daugkartinės pakuotės, nurodytos a punkte, gali likti apyvartoje, kol bus pašalintos iš pakartotinio naudojimo sistemų dėl funkcinio nusidėvėjimo ar eksploatacinių apribojimų.

Daugkartinės pakuotės, nurodytos b punkte, turėtų atitikti ženklinimo reikalavimus ne vėliau kaip 2032 m. vasario mėn. Atsižvelgiant į tai, kad naujos ženklinimo taisyklės pramonei bus jau žinomos įgyvendinimo akto priėmimo metu, t. y. 2026 m. rugpjūčio mėn., reikės užtikrinti riboto kiekio daugkartinių transportavimo pakuočių atitiktį reikalavimams. Praktiškai pakuotės, kurios bus pateikiamos rinkai laikotarpiu nuo 2025 m. vasario mėn. iki 2026 m. rugpjūčio mėn., pagal naująsias taisykles turės būti atnaujintos iki 2032 m. vasario mėn. Reikėtų priminti, kad įsigaliojus PPAR veiklos vykdytojai nebeturi teisėtų lūkesčių, kad jiems nebus taikomos naujosios ženklinimo taisyklės.

12 straipsnio 5 dalyje nustatytos sąlygos, kuriomis užtikrinamas informacijos teikimas interneto svetainėse arba lydimuosiuose dokumentuose, yra įvykdytos, kai daugkartinės transportavimo pakuotės yra skirtos verslui (t. y. vartotojas nėra galutinis transportavimo pakuotės naudotojas), o jas valdo sistemos operatorius uždarojo ciklo sistemoje.

15. **Atliekų tvarkymo subjektų pareigos teikti ataskaitas**

Teisės nuostatos:

Pagal 23 straipsnio 1 dalį, „*[p]akuočių atliekų tvarkymo subjektai kasmet kompetentingoms institucijoms per elektroninį registrą arba registrus pagal Direktyvos 2008/98/EB 35 straipsnio 1 dalį pateikia šio reglamento XII priedo 3 lentelėje nurodytą informaciją apie pakuočių atliekas, išskyrus informaciją apie pakuotes, kurios pirmą kartą patiektos valstybės narės teritorijoje.*

Pakuočių atliekų tvarkymo subjektai kasmet gamintojams, kai didesnės gamintojo atsakomybės pareigos vykdomos individualiai, arba gamintojo atsakomybę perimančiai organizacijai, kuriai pavestas tų pareigų vykdymas, kai didesnės gamintojo atsakomybės pareigos vykdomos kolektyviai, pateikia visą informaciją, būtiną 44 straipsnio 10 dalyje nustatytoms pareigoms teikti informaciją vykdyti.

Valstybės narės gali pagal nacionalinę teisę nustatyti, kad tais atvejais, kai valdžios institucijos yra atsakingos už pakuočių atliekų tvarkymo organizavimą, pakuočių atliekų tvarkymo subjektai kasmet tokioms valdžios institucijoms teikia visą informaciją, būtiną 44 straipsnio 10 dalyje nustatytoms pareigoms teikti informaciją vykdyti, arba tai daro kitomis priemonėmis, papildančiomis elektroninį registrą ar registrus pagal Direktyvos 2008/98/EB 35 straipsnio 1 dalį.“

Pagal 44 straipsnio 10 dalį, *„[g]amintojai, kai didesnės gamintojo atsakomybės pareigos vykdomos individualiai, gamintojo atsakomybę perimančios organizacijos, kurioms pavesta vykdyti tas pareigas, kai didesnės gamintojo atsakomybės pareigos vykdomos kolektyviai, arba pakartotinio naudojimo sistemos operatoriai, kai pagal pakartotinio naudojimo sistemas vykdomos didesnės gamintojo atsakomybės pareigos, ataskaitose už kiekvienus praėjusius kalendorinius metus kompetentingai institucijai kasmet pateikia IX priedo B dalies 3 punkte nurodytą informaciją.*

Kai pagal nacionalinę teisę už pakuočių atliekų tvarkymo organizavimą yra atsakingos valdžios institucijos, valstybės narės gali nustatyti, kad tos institucijos pateiktų IX priedo B dalies 3 punkte nurodytą informaciją.“

Komisijos aiškinimas

Atliekų tvarkymo subjektai turėtų būti suprantami kaip bet kuris veiklos vykdytojas, atliekantis atliekų tvarkymą, kuris Atliekų pagrindų direktyvos 3 straipsnio 9 punkte apibrėžiamas kaip *„atliekų surinkimas, vežimas, naudojimas (įskaitant rūšiavimą), ir šalinimas, taip pat tokių operacijų priežiūra ir šalinimo vietų vėlesnė priežiūra, įskaitant tokio pobūdžio veiksmus, kurių imasi prekiautojas ar tarpininkas“*.

23 straipsnyje nenurodyta, kas yra įpareigotasis pakuočių atliekų tvarkymo subjektas ir kaip bei kokiomis aplinkybėmis turi būti teikiama informacija. Todėl Komisija mano, kad atliekų tvarkymo subjektų pareigos teikti informaciją apie pakuočių atliekas turėtų būti aiškinamos kaip bendrieji reikalavimai, kuriais siekiama padėti gamintojo atsakomybę perimančioms organizacijoms, gamintojams ir kompetentingoms institucijoms vykdyti 44 straipsnio 10 dalyje nustatytas ataskaitų teikimo pareigas. Todėl valstybės narės turėtų nurodyti, kokiomis aplinkybėmis būtina, kad pakuočių atliekų tvarkymo subjektas pateiktų reikiamą informaciją.

23 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad pakuočių atliekų tvarkymo subjektai kompetentingoms institucijoms turi pateikti XII priedo 3 lentelėje nurodytą informaciją, išskyrus informaciją apie pavojingąsias pakuočių atliekas, apie kurias jau pranešta kompetentingoms institucijoms, kaip nurodyta Atliekų pagrindų direktyvos 35 straipsnio 1 dalyje, ir pakuotes, kurios patiektos valstybės narės teritorijoje pirmą kartą arba išpakuotos, nes pakuočių atliekų tvarkymo subjektai tokios informacijos neturėtų. Atsižvelgiant į tai, kad kompetentingos institucijos XII priedo 3 lentelėje nurodytą informaciją gaus per gamintojų registrą, kuris turi būti sukurtas pagal 44 straipsnį, pakuočių atliekų tvarkymo subjektai šią informaciją turi pateikti tik tuo atveju, jei jos reikia siekiant sutikrinti, ar gamintojo atsakomybę perimančios organizacijos, gamintojo ar kitos kompetentingos institucijos pateikti duomenys yra tikslūs, arba kitomis valstybės narės nurodytomis aplinkybėmis.

16. **Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvos (VPGD) ir Plastikinių pakuočių atliekų reglamento (PPAR) ryšys, kiek tai susiję su pakuočių draudimais**

Teisės nuostatos:

13 konstatuojamoji dalis: *„(...) Pagal šiame reglamente pateiktą kombinuotosios pakuotės apibrėžtį neturėtų būti numatyta netaikyti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/904 nustatytų reikalavimų vienkartinėms pakuotėms, iš dalies pagamintoms iš plastikų, neatsižvelgiant į slenkstinę ribą;“*.

180 konstatuojamoji dalis: *„(...) Šiame reglamente numatytas jo V priedo 3 punkte išvardytų plastikinių gaminių pateikimo rinkai apribojimas, o pagal Direktyvą (ES) 2019/904 valstybėms narėms leidžiama imtis būtinų priemonių, kad pasiektų tų vienkartinių plastikinių gaminių naudojimo sumažinimą. Kadangi nacionalinės įgyvendinimo priemonės pagal Direktyvą (ES) 2019/904 gali būti mažiau griežtos nei draudimas pateikti rinkai, siekiant paskatinti vienkartinių plastikinių pakuočių kiekio mažinimą ir sumažinti vienkartinių plastikinių pakuočių kiekį aplinkoje, šis reglamentas turėtų būti viršesnis už Direktyvą (ES) 2019/904, kiek tai susiję su tokiais produktais, patenkančiais į sąvokos „pakuotė“ apibrėžtį. (…).“*

3 straipsnio 1 dalies 24 punktas: „*kombinuotoji pakuotė – pakuotės vienetas, pagamintas iš dviejų ar daugiau skirtingų medžiagų, kurios sudaro dalį pagrindinės pakuotės medžiagos svorio, kurių neįmanoma atskirti rankomis ir kurios dėl to sudaro vieną nedalomą vienetą, nebent viena iš medžiagų sudaro nereikšmingą pakuotės vieneto dalį ir bet kokiu atveju ne daugiau kaip 5 % pakuotės vieneto bendros masės, neįskaitant etikečių, lakų, dažų, rašalo, lipnių medžiagų ir politūros; tai nedaro poveikio Direktyvai (ES) 2019/904;*“.

25 straipsnio 1 dalis: „*Nuo 2030 m. sausio 1 d. ekonominės veiklos vykdytojai negali pateikti rinkai V priede nurodytų formų ir paskirčių pakuočių.*“

V priedo 3 punktas: „*Vienkartinės plastikinės pakuotės, skirtos maistui ir gėrimams, kurių užpildoma ir kurie suvartojami HORECA* (viešbučių, restoranų ir viešojo maitinimo įstaigų) *sektoriaus įmonių patalpose, apimančiose visas valgymo zonas įmonės veiklos vietoje ir už jos ribų, kuriame yra stalai ir kėdės, ir stovėjimo zonas, taip pat valgymo zonas, kurias keli ekonominės veiklos vykdytojai ar trečioji šalis kartu suteikia galutiniams naudotojams tam, kad jose būtų vartojamas maistas ir gėrimai. Išimtis taikoma HORECA sektoriaus įstaigoms, neturinčioms prieigos prie geriamojo vandens.*“

Direktyvoje (ES) 2019/904 (VPGD) ([28]) (3 straipsnio 2 punktas) vienkartinis plastikinis gaminys apibrėžiamas kaip „*vien arba iš dalies iš plastiko pagamintas gaminys, kuris nėra sukurtas, suprojektuotas ar pateiktas rinkai taip, kad per jo gyvavimo trukmę jį būtų galima panaudoti daugelį kartų ar ciklų, grąžinant jį gamintojui pakartotinai užpildyti, arba pakartotinai panaudoti tam pačiam tikslui, kuriam jis buvo sukurtas*“.

Pagal VPGD 4 straipsnį ir priedo A dalį, valstybės narės turi galimybę nustatyti nacionalinius apribojimus vienkartinei plastikinei **standžiai maisto tarai, kurioje laikomas nedelsiant suvartoti skirtas maistas, ir gėrimų indeliams**.

Pagal 67 straipsnio 1 dalies a punktą ([29]), jei nenustatyta kitaip, esant prieštaravimui VPGD yra viršesnė už PPAR. 67 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta kitaip dėl pakuočių draudimo pagal V priedo 3 punktą.

70 straipsnio 4 dalyje nustatyta: „*[v]alstybės narės gali toliau taikyti nacionalines nuostatas, kuriomis ribojamas V priedo 2 ir 3 punktuose išvardytų formų ir naudojimo paskirties pakuočių pateikimas rinkai, iki 2030 m. sausio 1 d. Tų nacionalinių priemonių atžvilgiu 4 straipsnio 3 dalis netaikoma iki 2030 m. sausio 1 d.*“

Komisijos aiškinimas

VPGD ir PPAR yra dvi kartu taikomos teisinės priemonės, kuriomis siekiama skirtingų tikslų.

13 ir 180 konstatuojamosiose dalyse nagrinėjamas PPAR ir VPGD ryšys ir nurodoma, kad pagal PPAR kombinuotosios pakuotės gali būti laikomos vienkartinėmis plastikinėmis pakuotėmis.

PPAR terminas „kombinuotoji pakuotė“ apibrėžiamas nustatant 5 % ribą, kurios nepasiekus pakuotė laikoma pakuote iš monomedžiagos. Todėl V priede vartojamas terminas „vienkartinės plastikinės pakuotės“ gali reikšti tik pakuotes, kurių sudėtyje yra daugiau kaip 5 % plastiko. Vis dėlto „kombinuotosios pakuotės“ apibrėžtis „nepažeidžia“ VPGD (žr. PPAR 3 straipsnio 1 dalies 24 punktą ir 13 konstatuojamąją dalį). Todėl kombinuotosioms pakuotėms, įskaitant popierines pakuotes, kurių sudėtyje yra ne mažiau kaip 5 % plastiko, taikomi PPAR 25 straipsnyje ir V priedo 1–4 punktuose nustatyti pakuočių draudimai, o pakuotėms, kurių sudėtyje yra ne daugiau kaip 5 % plastiko, šis draudimas netaikomas.

Kadangi PPAR ir VPGD taikomos kartu, kartu turi būti aiškinamos ir atitinkamos jų taikymo sritys. V priede nurodytų pakuočių formų, medžiagų ir paskirčių atžvilgiu viršenybę turi PPAR. Šiais atvejais valstybės narės turi taikyti PPAR ir negali remtis VPGD 4 straipsniu, kad nustatytų nacionalines priemones. Kita vertus, pakuotėms, kurioms netaikomi V priede nustatyti apribojimai, ir toliau taikoma VPGD, jei jos laikomos vienkartiniais plastikiniais gaminiais, apibrėžtais

([28]) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (OL L 155, 2019 6 12, p. 1).

([29]) Pagal 67 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta: „*Direktyva (ES) 2019/904 iš dalies keičiama taip:*

1) 2 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 2 dalis pakeičiama taip: „2. Tais atvejais, kai ši direktyva prieštarauja Direktyvai 94/62/EB arba 2008/98/EB, viršenybę turi ši direktyva, jei Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2025/40 nenumatyta kitaip.“

b) papildoma šia dalimi:

„3. Tais atvejais, kai šios direktyvos 4 straipsnis prieštarauja Reglamento (ES) 2025/40 25 straipsnio 1 ir 6 dalims, kiek tai susiję su to reglamento V priedo 3 punkte išvardytomis vienkartinėmis plastikinėmis pakuotėmis, viršenybę turi to reglamento 25 straipsnio 1 ir 6 dalys.“

direktyvos 3 straipsnio 2 punkte. Tokiais atvejais toliau taikomas VPGD 4 straipsnis, pagal kurį reikalaujama, kad valstybės narės priimtų priemones, kuriomis būtų mažinamas gėrimų indelių ir standžios maisto taros, kurioje laikomas iš karto suvartoti skirtas maistas, vartojimas. Tokios nacionalinės vartojimo mažinimo priemonės gali būti toliau taikomos net ir po 2030 m. sausio 1 d. Valstybės narės kiekvienu konkrečiu atveju turi įrodyti, kad bet kokia tokia nacionalinė priemonė yra proporcinga VPGD tikslams ir nediskriminacinė pagal ES teisę. Reikia atsižvelgti į galimą poveikį vidaus rinkai, tad Europos Komisija įvertins, ar konkreti nacionalinė priemonė atitinka šiuos reikalavimus.

PPAR 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga iki 2030 m. sausio 1 d. panaikinti nacionalinius apribojimus taikoma tik priemonėms, susijusioms su pakuočių formomis, paskirtimis ir medžiagomis, kurioms taikomas V priedas.

Todėl dėl V priedo 2–4 punktų: kai pakuotės formai, medžiagai ir paskirčiai netaikomi V priedo 2–4 punktai, tačiau pagal VPGD jie laikomi vienkartiniais plastikiniais gaminiais, taikomas VPGD 4 straipsnis.

Tokiu būdu PPAR nustatomi suderinti apribojimai pakuotėms, kurioms taikomas V priedas, o VPGD toliau taikoma vienkartiniams plastikiniams gaminiams, kuriems tie konkretūs apribojimai netaikomi.

Galiausiai, atsižvelgdama į VPGD vertinimą, kuris turi būti atliktas 2027 m., Komisija įvertins poreikį peržiūrėti direktyvą, be kita ko, siekiant užtikrinti jos nuoseklumą ir derėjimą su PPAR, skatinti pakuočių bendrąją rinką ir užtikrinti vienodas sąlygas.

Kalbant apie maisto tarą, gėrimų tarą ir gėrimų indelius iš polistireninio putplasčio, jie jau uždrausti pagal VPGD (5 straipsnis). PPAR 67 straipsnio 5 dalimi VPGD iš dalies keičiama, kad būtų aiškiai įtrauktos ir pakuotės iš ekstruzinio polistireno (XPS); ši nuostata bus taikoma nuo 2030 m. sausio 1 d.; valstybėms narėms nereikia jos perkelti į nacionalinę teisę.

17. **25 straipsnyje ir V priedo 1–4 punktuose nustatytų pakuočių draudimų taikymo sritis, kiek tai susiję su plastiko kiekiu**

Teisės nuostatos:

Pagal 25 straipsnio 1 dalį, *„[n]uo 2030 m. sausio 1 d. ekonominės veiklos vykdytojai negali pateikti rinkai V priede nurodytų formų ir paskirčių pakuočių.“*

V priedo 1–4 punktuose ribojamas *vienkartinių plastikinių pakuočių* naudojimas įvairioms pakavimo reikmėms.

Komisijos aiškinimas

V priedo 1–4 punktuose nustatyti pakuočių draudimai taikomi ne tik gaminiams, pagamintiems iš 100 % plastiko. Dėl tokio aiškinimo galėtų susiklostyti situacijos, kai pridėjus bet kokį nedidelį medžiagos, išskyrus plastiką, kiekį draudimas nebūtų taikomas pakuotėms.

Todėl, nesant termino „vienkartinė plastikinė pakuotė“ apibrėžties, turėtų būti laikoma, kad kombinuotosioms pakuotėms, įskaitant popierines pakuotes, kurių sudėtyje yra ne mažiau kaip 5 % plastiko, taikomi šio reglamento 25 straipsnyje ir V priedo 1–4 punktuose nustatyti pakuočių draudimai. Taigi šis draudimas netaikomas pakuotėms, kurių sudėtyje yra ne daugiau kaip 5 % plastiko.

18. **Produktams transportuoti naudojamų prekinių pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai**

Teisės nuostatos:

29 straipsnio 1 dalis: *„Nuo 2030 m. sausio 1 d. ekonominės veiklos vykdytojai, Sąjungos teritorijoje kaip transportavimo pakuotes ar produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes, be kita kito, e. prekyboje platinamiems produktams transportuoti, naudojantys padėklus (angl. pallets), sulankstomas plastikines dėžes, dėžes, padėklus (angl. trays), plastikines grotelines dėžes, vidutinio dydžio piltinių produktų talpyklas, kibirus, statines ir kanistrus – visų dydžių ir pagamintus iš bet kokių medžiagų, bet kita ko, lanksčių formų, ar naudojantys padėklų (angl. pallets) įvyniojimo medžiagas ar tvirtinimo juostas ant jų dedamiems produktams transportavimo metu stabilizuoti ir apsaugoti, užtikrina, kad bendrai bent 40 % tokių pakuočių būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktos daugkartinės pakuotės.“*

3 straipsnio 1 dalies 5 punkte prekinė pakuotė apibrėžiama kaip *„pakuotė, kuri kartu su produktu sudaro prekinį vienetą, pateikiama galutiniam naudotojui pardavimo vietoje“*.

3 straipsnio 1 dalies 7 punkte transportavimo pakuotė apibrėžiama kaip „*pakuotė, kuri palengvina vieno ar daugiau prekinių vienetų arba prekinių vienetų grupės tvarkymą bei transportavimą siekiant išvengti produkto pažeidimo tvarkymo bei transportavimo metu, bet neįtraukiant kelių, geležinkelių, laivų ir oro transporto konteinerių*“.

Komisijos aiškinimas

Produktams transportuoti naudojamos prekinės pakuotės – tokių formų pakuotės, kurios gali būti laikomos ir transportavimo, ir prekinėmis pakuotėmis. Vis dėlto kai kurių 29 straipsnio 1 dalyje išvardytų formų pakuotės, kuriose produktai vežami, pavyzdžiui, kibirai, statinės ir kanistrai, užpildomi tokiais produktais kaip pesticidai, dažai, glaistai ar klijai, todėl jų pakartotinis naudojimas gali būti neįmanomas arba įmanomas, tačiau tik patiriant neproporcingai dideles išlaidas ir naudojant neproporcingai daug išteklių, nes tokios klampios užpildo medžiagos gali sukietėti pakuotėje ją atidarius arba užpildo medžiaga gali patekti į pakuotės medžiagą ir ją užteršti.

Todėl tai, ar prekinės pakuotės gali būti pakartotinai naudojamos, visų pirma priklauso nuo produkto, kuriuo jos užpildomos. Pakartotinio naudojimo tikslai taikomi tik prekinėms pakuotėms, atliekančioms akivaizdžią transportavimo funkciją. Reikalavimą, kad pakuotė būtų *naudojama produktams transportuoti*, galima nurodyti, pavyzdžiui, specialiu pakuotės dizainu, forma ar dydžiu.

Čia pateikiami keli pavyzdžiai.

— *Plastikiniai kibirėliai, užpildyti dažais, cheminėmis medžiagomis ar padažais, keičiančiais talpyklos savybes*. Dėl liekanų ar kvapų gali būti sunku pakartotinai naudoti daugkartines pakuotes tokiems produktams transportuoti. Techniškai įmanoma pašalinti tokias liekanas ar kvapus iš panaudoto kibirėlio vidaus. Vis dėlto tam tikrais atvejais, priklausomai nuo supakuoto produkto rūšies, norint pašalinti liekanas, gali reikėti cheminių medžiagų, vandens ar energijos naudojimo požiūriu intensyvaus valymo. Dėl to pakartotinis plastikinių kibirėlių naudojimas būtų įmanomas tik tuo atveju, jei dėl intensyvaus valymo procesų nebūtų patiriamos neproporcingai didelės išlaidos ir sunaudojama neproporcingai daug išteklių.

— *Pusryčių javainiai arba kiti kieti maisto produktai, pateikiami standžiose pakuotėse, pvz., statinėse*. Tokius maisto produktus galima vežti daugkartinėse pakuotėse, pvz., statinėse, platinamose toje pačioje įmonėje (bet skirtingose vietose) arba susijusiose įmonėse, arba toje pačioje valstybėje narėje. Javainių liekanos ar kvapai statinėse nekeičia statinių vidaus, todėl pakartotinis naudojimas yra įmanomas.

— *Birios medžiagos, pvz., smėlis, uolienos, vežamos lanksčiuose vidutinio dydžio birių krovinių maišuose*. Birias medžiagas galima vežti daugkartiniuose lanksčiuose vidutinio dydžio biralų maišuose. Šie produktai nekeičia tokių pakuočių vidaus savybių, be to, jų nereikia intensyviai valyti.

— *Šviežį vaisiai, vežami plastikinėse dėžėse arba grotelinėse dėžėse*. Dėžė ar grotelinė dėžė laikoma prekine pakuote, kai ji yra užpildyta šviežiais vaisiais. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad šioje dėžėje ar grotelinėje dėžėje paprastai yra didesnis šviežių vaisių kiekis nei vienoje porcijoje ir ji vežama į pardavimo vietas, ji laikoma transportavimui naudojama prekine pakuote. Tokios formos pakuotės gali būti daugkartinės.

19. **Transportavimo pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai tarptautinėje prekyboje**

Teisės nuostatos:

29 straipsnis:

„*1. Nuo 2030 m. sausio 1 d. ekonominės veiklos vykdytojai, **Sąjungos teritorijoje** kaip transportavimo pakuotes ar produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes, be kita kito, e. prekyboje platinamiems produktams transportuoti, naudojantys padėklus (angl. pallets), sulankstomas plastikines dėžes, dėžes, padėklus (angl. trays), plastikines grotelines dėžes, vidutinio dydžio piltinių produktų talpyklas, kibirus, statines ir kanistrus – visų dydžių ir pagamintus iš bet kokių medžiagų, bet kita ko, lanksčių formų, ar naudojantys padėklų (angl. pallets) įvyniojimo medžiagas ar tvirtinimo juostas ant jų dedamiems produktams transportavimo metu stabilizuoti ir apsaugoti, užtikrina, kad bendrai bent 40 % tokių pakuočių būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktos daugkartinės pakuotės.*“

„2. Nuo 2030 m. sausio 1 d., nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, ekonominės veiklos vykdytojai, naudojantys šio straipsnio 1 dalyje išvardytų rūšių transportavimo pakuotes ar produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes, kad transportuotų produktus ***Sąjungos teritorijoje*** *tarp skirtingų vietų, kuriose veiklos vykdytojas vykdo savo veiklą, arba tarp bet kurios vietos, kurioje veiklos vykdytojas vykdo savo veiklą, ir bet kurios kitos susijusios įmonės ar įmonės partnerės, kaip apibrėžta Rekomendacijos 2003/361/EB, taikomos 2025 m. vasario 11 d., priedo 3 straipsnyje, užtikrina, kad tokios pakuotės būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktos daugkartinės pakuotės.“*

„3. Nuo 2030 m. sausio 1 d., nukrypstant nuo 1 dalies, ekonominės veiklos vykdytojai, naudojantys 1 dalyje išvardytų rūšių transportavimo pakuotes ar produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes, be kita kito, e. prekyboje platinamiems produktams transportuoti, kad pristatytų produktus kitam ekonominės veiklos vykdytojui ***toje pačioje valstybėje narėje****, užtikrina, kad tokios pakuotės būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktos daugkartinės pakuotės.“*

Komisijos aiškinimas

Transportavimo pakuočių (ir produktams transportuoti naudojamų prekinių pakuočių) pakartotinio naudojimo tikslai taikomi tik tais atvejais, kai tokios pakuotės naudojamos „Sąjungos teritorijoje“. Taigi abu veiklos vykdytojai, t. y. importuotojai ir platintojai, turi būti įsisteigę ES. Kalbant apie transportavimo pakuotes (ir produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes) iš trečiųjų šalių, šis reikalavimas turėtų būti suprantamas kaip taikomas nuo importo ir pateikimo rinkai momento, o tai reiškia, kad buvo atliktos visos reikiamos importo procedūros ir pakuotes leidžiama platinti ES rinkoje. Paprastai tai vyksta pirmajame sandėlyje ES.

Pakartotinio naudojimo tikslai taikomi importuojamoms prekėms transportavimo pakuotėse jas pateikus ES rinkai. Šie tikslai taikomi nuo pirmojo Sąjungoje esančio sandėlio iki galutinės paskirties vietos Sąjungos teritorijoje, kai pirmasis sandėlis nėra galutinė siuntos paskirties vieta.

Taikant šią nuostatą pirmasis sandėlis reiškia Sąjungoje esantį objektą, į kurį pirmiausia atvežamos transportavimo pakuotėje esančios prekės ir kuriame jos laikomos ir išpakuojamos, siekiant jas toliau platinti ES tiekimo grandinėje.

Nereikalaujama, kad siuntos, atvežamos į pirmąjį sandėlį ir skirtos vienai galutinei paskirties vietai, būtų išpakuotos ir perpakuotos į daugkartines pakuotes. Skirstymo ir logistikos centrai nelaikomi galutine paskirties vieta.

20. **Už transportavimo pakuočių pakartotinio naudojimo tikslus atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas**

Teisės nuostatos:

29 straipsnio 1 dalis: *„Nuo 2030 m. sausio 1 d. ekonominės veiklos vykdytojai, Sąjungos teritorijoje kaip transportavimo pakuotes ar produktams transportuoti naudojamas prekines pakuotes, be kita kito, e. prekyboje platinamiems produktams transportuoti, naudojantys padėklus (angl. pallets), sulankstomas plastikines dėžes, dėžes, padėklus (angl. trays), plastikines grotelines dėžes, vidutinio dydžio piltinių produktų talpyklas, kibirus, statines ir kanistrus – visų dydžių ir pagamintus iš bet kokių medžiagų, bet kita ko, lanksčių formų, ar naudojantys padėklų (angl. pallets) įvyniojimo medžiagas ar tvirtinimo juostas ant jų dedamiems produktams transportavimo metu stabilizuoti ir apsaugoti, užtikrina, kad bendrai bent 40 % tokių pakuočių būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktos daugkartinės pakuotės. Nuo 2040 m. sausio 1 d. tie ekonominės veiklos vykdytojai stengiasi užtikrinti, kad bent 70 % pirmoje pastraipoje nurodytų pakuočių būtų į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktų formų daugkartinės pakuotės.“*

Komisijos aiškinimas

Transportavimo pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai nustatomi transportavimo pakuotes arba transportavimui naudojamas prekines pakuotes naudojančių ekonominės veiklos vykdytojų lygmeniu.

Todėl atsakomybė už pakartotinio naudojimo tikslus tenka transportavimo pakuočių naudotojui arba transportavimui naudojamų prekinių pakuočių naudotojui. Transportavimo pakuotės naudotojas arba transportavimui naudojamos prekinės pakuotės naudotojas yra ekonominės veiklos vykdytojas, pateikiantis produktą Sąjungos rinkai atitinkamoje transportavimo pakuotėje, nesvarbu, ar jis yra fizinis gamintojas, importuotojas ar platintojas.

21. **Su pakartotinio naudojimo tikslais susijusios išimtys, taikomos pagal užsakymą suprojektuotoms transportavimo pakuotėms**

Teisės nuostatos:

29 straipsnio 4 dalyje nustatyta: *„1, 2 ir 3 dalyse nustatytos pareigos netaikomos transportavimo pakuotėms ar prekinėms pakuotėms:*

a) *naudojamoms pavojingiems kroviniams vežti pagal Direktyvą 2008/68/EB;*

b) *naudojamoms didelės apimties mašinoms, įrangai ir biržos prekėms, kurių pakuotės suprojektuotos pagal užsakymą, kad atitiktų individualius užsakymą pateikusio ekonominės veiklos vykdytojo reikalavimus, transportuoti;“.*

Komisijos aiškinimas

29 straipsnio 4 dalies b punkte numatyta išimtis, taikoma naudojamoms didelės apimties mašinoms, įrangai ir biržos prekėms, kurių pakuotės suprojektuotos pagal užsakymą, kad atitiktų individualius užsakymą pateikusio ekonominės veiklos vykdytojo reikalavimus, transportuoti. Didelio masto mašinos, įranga ir biržos prekės turėtų būti suprantamos šiame kontekste.

Ekonominės veiklos vykdytojai, norintys pasinaudoti šia išimtimi, turi pateikti tinkamus dokumentus, įrodančius, kad konkrečiam produktui skirta pakuotė yra suprojektuota pagal užsakymą. Šie dokumentai turėtų būti pateikti pakuotės techniniuose dokumentuose ir apimti informaciją apie pakuotės projektavimą, gamybą ir eksploatavimą, reikalingą siekiant įvertinti atitiktį 29 straipsnio 4b dalyje nustatytoms išimties taikymo sąlygoms.

22. **Termino „tiekimas“ apibrėžtis, susijusi su gėrimų pakuočių pakartotinio naudojimo tikslų laikymusi**

Teisės nuostatos:

Pagal 29 straipsnio 6 dalį, *„[n]uo 2030 m. sausio 1 d. galutiniai platintojai, valstybės narės teritorijoje vartotojams tiekiantys alkoholinius ir nealkoholinius gėrimus prekinėse pakuotėse, užtikrina, kad bent 10 % tų produktų būtų tiekiama į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktose daugkartinėse pakuotėse.“*

3 straipsnio 1 dalies 11 punkte nustatyta, kad *„tiekimas valstybės narės teritorijoje – pakuotės, tiek tuščios, tiek su produktu, tiekimas vykdant komercinę veiklą platinimo, vartojimo arba naudojimo valstybės narės teritorijoje tikslais, už atlygį arba nemokamai;“*

Galutinis platintojas 3 straipsnio 1 dalies 21 punkte apibrėžtas kaip *„tiekimo grandinėje veikiantis fizinis arba juridinis asmuo, kuris galutiniam naudotojui pristato supakuotus produktus, be kita ko, naudojamus pakartotinai, arba produktus, kuriuos galima įsigyti pakartotinai užpildant tarą“*.

Komisijos aiškinimas

Taikant šį reglamentą, galutinis platintojas, tiekiantis vartotojams gėrimus prekinėse pakuotėse, daugeliu atvejų yra HORECA sektoriaus mažmeninės prekybos parduotuvė arba barai ir restoranai. Nuotolinės prekybos atveju galutinis platintojas yra ekonominės veiklos vykdytojas, tiekiantis vartotojams gėrimus prekinėse pakuotėse interneto svetainėje.

Tiekiant nereikalaujama faktiškai atlikti į prekines pakuotes supakuotų gėrimų pardavimo vartotojui. Pakanka, kad galutinis platintojas pasiūlytų parduoti bent 10 % savo gėrimų daugkartinėse prekinėse pakuotėse.

29 straipsnio 6 dalyje pateikta nuoroda į pakartotinio naudojimo sistemą susijusi su reikalavimais, taikomais pakartotinio naudojimo sistemoms, apibrėžtoms reglamento VI priedo A dalyje. Tinkamas tokios sistemos veikimas, be kita ko, apima tinkamos vartotojams skirtos informavimo, demonstravimo ar komunikacijos tvarkos nustatymą pagal 12 straipsnio 2 dalį, kad būtų galima nustatyti ir skatinti į daugkartines prekines pakuotes supakuotų gėrimų pasiūlą, siekiant juos veiksmingai pateikti rinkai ir komercializuoti.

Gėrimų pakuočių pakartotinio naudojimo tikslų apskaičiavimo taisyklės nustatomas įgyvendinimo aktu, priimtu pagal 30 straipsnio 3 dalį.

23. **Gėrimų pakuočių pakartotinio naudojimo tikslai HORECA sektoriuje**

Teisės nuostatos:

PPAR 29 straipsnio 6 punkto pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Nuo 2030 m. sausio 1 d. galutiniai platintojai, valstybės narės teritorijoje vartotojams tiekiantys alkoholinius ir nealkoholinius gėrimus prekinėse pakuotėse, užtikrina, kad bent 10 % tų produktų būtų tiekiama į pakartotinio naudojimo sistemą įtrauktose daugkartinėse pakuotėse.“

Komisijos aiškinimas

Gėrimai, parduodami didelėse daugkartinėse gėrimų talpyklose, pavyzdžiui, alaus statinėse, barams ir restoranams (verslas verslui), kurias vartotojams tiekia barų ir restoranų veiklos vykdytojai (t. y. HORECA sektoriuje), neprisideda prie HORECA sektoriaus veiklos vykdytojams taikomų pakartotinio naudojimo tikslų. Tokie gėrimai vartotojams netiekiami prekinėse pakuotėse. Tik tada, kai užpildyta didelė daugkartinė talpykla pateikiama vartotojui, gėrimų talpykla gali padėti siekti gėrimų platintojo pakartotinio naudojimo tikslų.

Vis dėlto jeigu gėrimai yra supakuoti į mažesnes pakuotes, pvz., daugkartinius butelius, jos įskaičiuojamos į pakartotinio naudojimo tikslus, nes jos yra prekinės pakuotės ir gali būti tiekiamos tiesiogiai vartotojams.

24. **Su pakartotinio naudojimo tikslais susijusios nacionalinės išimtys**

Teisės nuostatos:

29 straipsnio 14 dalyje nustatytos kumuliacinės sąlygos, kuriomis valstybės narės savo teritorijose esančius ekonominės veiklos vykdytojus penkerius metus gali atleisti nuo pareigų, susijusių su pakartotinio naudojimo tikslais. Jos yra:

„a) nuo pareigų atleidžiama valstybė narė 5 procentiniais punktais viršija pakuočių atliekų perdirbimo tikslus pagal medžiagas, kuriuos reikia pasiekti iki 2025 m., ir remiantis Komisijos paskelbta ataskaita yra tikėtina, kad likus 3 metams iki tos datos ji 2030 m. tikslą viršys 5 procentiniais punktais;

b) nuo pareigų atleidžiama valstybė narė sėkmingai siekia 43 straipsnyje nustatytų atitinkamų atliekų prevencijos tikslų ir gali įrodyti, kad iki 2028 m. pasieks bent 3 % vienam gyventojui susidarančių pakuočių atliekų sumažinimo tikslą, palyginti su 2018 m. vienam gyventojui susidariusių pakuočių atliekų lygiu, ir

c) ekonominės veiklos vykdytojai yra priėmę įmonių atliekų prevencijos ir perdirbimo planus, kuriais padedama siekti atitinkamai 43 ir 52 straipsniuose nustatytų atliekų prevencijos ir perdirbimo tikslų.

Jei tenkinamos visos sąlygos, valstybė narė gali tą 5 metų laikotarpį pratęsti.“

Perdirbimo tikslai, kuriuos turi pasiekti valstybės narės, nustatyti 52 straipsnyje. Tikslai nustatyti šioms pakavimo medžiagoms: popieriui ir kartonui, plastikui, stiklui, medienai, metalui ir aliuminiui.

Komisijos aiškinimas

a) Galimybė valstybei narei viršyti visus su konkrečiomis medžiagomis susijusius perdirbimo tikslus

Vartojama daugiskaita („tikslai“) turėtų būti suprantama atsižvelgiant į tai, kad yra keli reikšmingi su konkrečiomis medžiagomis susiję tikslai, tačiau ne visi šie tikslai turi būti viršyti vienu metu, kad būtų tenkinamos šios išimties taikymo sąlygos.

Pavyzdžiui, jeigu tam tikroje valstybėje narėje viršijamas aliuminio perdirbimo tikslas, mažmenininkams galėtų būti leidžiama atimti aliuminio skardinėse parduodamus gėrimus iš produktų, kuriems taikoma pareiga parduoti 10 % gėrimų daugkartinėse pakuotėse. Mažmenininkai vis tiek turės pasiekti gėrimams, parduodamiems pakuotėse, pagamintose iš kitų medžiagų, pavyzdžiui, stiklo ir plastiko, taikomą pakartotinio naudojimo tikslą, tačiau 10 % tikslas proporcingai sumažinamas gėrimų, parduodamų aliuminio skardinėse, daliai.

b) Su kombinuotosioms pakuotėms taikoma išimtimi susijusios sąlygos

Kombinuotųjų pakuočių atveju turi būti viršyti atitinkami pakuotėje naudojamų medžiagų perdirbimo tikslai. Praktiškai turėtų būti viršyti visų medžiagų, kurios sudaro daugiau kaip 5 % pakuotės vieneto masės, perdirbimo tikslai.

c) Su atliekų prevencijos tikslu susijusios sąlygos

Atitinkama valstybė narė turi tinkamai siekti bendro atliekų prevencijos tikslo, susijusio su visomis pakuočių atliekomis, susidarančiomis valstybėje narėje, kuriai taikoma išimtis. Su konkrečiomis medžiagomis susijusių atliekų prevencijos tikslų nėra.

d) Išimties atnaujinimo sąlygos

Jeigu valstybė narė nori po penkerių metų toliau naudotis su pakartotinio naudojimo tikslais susijusia išimtimi, ji turi 2035 ir 2040 m. pasiekti atliekų prevencijos tikslus. Teisėkūros institucijos, suteikdamos galimybę atnaujinti išimtį, siekė užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai pasiektų pakartotinio naudojimo tikslus ir kad valstybės narės toliau mažintų susidarančių pakuočių atliekų kiekį pagal nustatytus 2035 ir 2040 m. mažinimo tikslus. Jeigu turima naujų duomenų ir taikomi nauji tikslai, į juos reikėtų atsižvelgti atitinkamu metu, nes kitaip galėtų kilti pavojus PPAR tikslams, visų pirma pakuočių atliekų kiekio mažinimui.

25. **Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti nacionalines priemones**

Teisės nuostatos:

4 straipsnis:

„*1. Pakuotė gali būti pateikiama rinkai tik jeigu ji atitinka šį reglamentą.*

2. Valstybės narės nedraudžia, neriboja ir nekliudo pateikti rinkai pakuočių, atitinkančių 5–12 straipsniuose arba pagal juos nustatytus tvarumo, ženklinimo ir informacijos teikimo reikalavimus.

3. Jeigu valstybės narės nusprendžia palikti galioti arba nustatyti nacionalinius tvarumo ar informacijos teikimo reikalavimus, kuriais papildomi šiame reglamente nustatyti reikalavimai, tie reikalavimai negali prieštarauti šiame reglamente nustatytiems reikalavimams ir valstybės narės nedraudžia, neriboja ar nekliudo pateikti rinkai šį reglamentą atitinkančių pakuočių dėl priežasčių, susijusių su neatitiktimi tiems nacionaliniams reikalavimams.“

Komisijos aiškinimas

Pagal PPAR valstybėms narėms paliekama tam tikra veiksmų laisvė kai kuriais klausimais arba nustatomi tik būtiniausi reikalavimai, arba reikalaujama, kad valstybės narės įgyvendintų nuostatas, kurios nėra visiškai suderintos. Be to, kai kurių nuostatų taikymo terminai yra atidėti.

Skirtingos nacionalinės nuostatos dėl pakuočių daro poveikį beveik visiems ekonomikos sektoriams ir produktų vertės grandinei. Todėl valstybės narės turi užtikrinti, kad nacionalinėmis priemonėmis nebūtų sukurta neproporcingų ir nepagrįstų kliūčių prekybai vidaus rinkoje ar konkurencijos iškraipymų.

Numatomu suderintų ES taisyklių taikymu, t. y. kai valstybės narės priima privalomus įgyvendinimo teisės aktus iki suderintų galutinių datų, visų pirma jei dėl tokių nuostatų pirma reikia priimti įgyvendinimo priemones ES lygmeniu, pažeidžiamas lojalaus bendradarbiavimo principas, įtvirtintas ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje, ir SESV 288 straipsnis, kuriame nustatytas reglamentų tiesioginio taikymo principas. Toks nacionalinės teisės aktų numatymas, kuris gali būti leidžiamas pagal galiojančią teisinę sistemą (PPAD, Sutartį), turės būti panaikintas ne vėliau kaip įsigaliojus suderintoms nuostatoms ir jau turi atitikti konkrečiose reglamento nuostatose numatytą veiksmų laisvę.

Kalbant apie valstybių narių galimybę nustatyti griežtesnius tvarumo reikalavimus nei nustatytieji reglamente, PPAR 4 straipsnio 2 dalimi ekonominės veiklos vykdytojams užtikrinama, kad jokiomis nacionalinėmis taisyklėmis nebūtų ribojamas reglamento reikalavimus atitinkančių pakuočių pateikimas rinkai.

PPAR 4 straipsnio 3 dalis turėtų būti aiškinama kaip nuostata, ribojanti valstybių narių veiksmų laisvę, o ne kaip nuostata, leidžianti nukrypti nuo PPAR 4 straipsnio 2 dalyje nustatytos bendrosios taisyklės. Todėl joks nacionalinis tvarumo ar ženklinimo reikalavimas negali riboti pakuočių, atitinkančių tvarumo ir ženklinimo reikalavimus pagal PPAR, pateikimo rinkai, negali prieštarauti šiems reikalavimams ir juo negali būti sukurta kliūčių vidaus rinkai.

Įvairiomis reglamento nuostatomis nustatoma valstybių narių įgaliojimų priimti nacionalines priemones riba arba valstybėms narėms leidžiama nustatyti papildomas išimtis ar reikalavimus. Tai pasakytina apie nuostatas dėl kompostavimo (9 straipsnis), dėl tam tikrų formų pakuočių naudojimo apribojimų (25 straipsnio 2 ir 3 dalys, 70 straipsnio 4 dalis, V priedo 2 punktas, 29 straipsnis), dėl pakartotinio naudojimo tikslų (žr. 11, 12, 14, 15 ir 16 dalis) ir dėl pakartotinio naudojimo siūlymo (33 straipsnio 6 dalis).

Kai kurias nuostatas ([30]) reikia įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu (pvz., kad būtų pasiektas tam tikras tikslas arba teikiamos ataskaitos) ir jos yra visiškai suderintų reikalavimų ir nacionalinio lankstumo galimybių derinys. Vis dėlto naudojimosi šiomis lankstumo galimybėmis sąlygos visada yra suderintos ir valstybės narės turi laikytis šių sąlygų, kad atitiktų PPAR (žr. 29 punktą dėl perdirbimo tikslų). Kai kuriose iš šių nuostatų taip pat nustatytos tiesiogiai taikomos ekonominės veiklos vykdytojų pareigos, pavyzdžiui, 31 straipsnyje nustatyta pareiga teikti kompetentingoms institucijoms ataskaitas apie pakartotinio naudojimo tikslus.

26. **Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti papildomus perdirbimo tikslus**

Teisės nuostatos:

52 straipsnio 6 dalis: „*Valstybė narė, laikydamasi SESV nustatytų bendrųjų taisyklių ir veikdama pagal šį reglamentą, gali priimti nuostatas, kuriomis viršijami šiame straipsnyje nustatyti minimalieji tikslai.*“

4 straipsnio 3 dalis: „*Jeigu valstybės narės nusprendžia palikti galioti arba nustatyti nacionalinius tvarumo ar informacijos teikimo reikalavimus, kuriais papildomi šiame reglamente nustatyti reikalavimai, tie reikalavimai negali prieštarauti šiame reglamente nustatytiems reikalavimams ir valstybės narės nedraudžia, neriboja ar nekliudo pateikti rinkai šį reglamentą atitinkančių pakuočių dėl priežasčių, susijusių su neatitiktimi tiems nacionaliniams reikalavimams.*“

Komisijos aiškinimas

Valstybės narės gali nustatyti didesnius perdirbimo tikslus, taip pat papildomus tikslus, jeigu jie nedaro neigiamo poveikio vidaus rinkai. Kai kurios valstybės narės jau yra nustačiusios papildomus tikslus, taikomus, pavyzdžiui, skysčiams pakuoti skirtam kartonui.

PPAR atitinka ankstesnę Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvą (PPAD), kuria valstybėms narėms suteikta veiksmų laisvė organizuoti savo atliekų tvarkymą.

Nustačius papildomus perdirbimo tikslus gali padidėti pakuočių atliekų vertės grandinės veiksmingumas, todėl tai yra naudinga ekonominės veiklos vykdytojams. Vis dėlto valstybės narės kiekvienu konkrečiu atveju turi įrodyti, kad tokie tikslai neprieštarauja PPAR nustatytiems vidaus rinkos tikslams.

27. **Valstybių narių galimybės lanksčiai nustatyti papildomus ar didesnius pakartotinio naudojimo tikslus**

Teisės nuostatos:

29 straipsnio 15 dalyje nustatyta: „*Laikantis 51 straipsnyje nustatytų sąlygų, valstybės narės ekonominės veiklos vykdytojams gali nustatyti tikslus, viršijančius šio straipsnio 1, 2, 3, 5 ir 6 dalyse nustatytus minimaliuosius tikslus, tiek, kiek tie didesni tikslai yra būtini tam, kad valstybė narė pasiektų vieną ar daugiau iš 43 straipsnyje nustatytų tikslų.*“

([30]) 13, 23, 31, 34, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57 58, 59, 60, 61, 62, 63, 67, 68 straipsniai.

29 straipsnio 16 dalyje nustatyta: *„Laikantis 51 straipsnyje nustatytų sąlygų, valstybės narės ekonominės veiklos vykdytojams gali nustatyti tikslus, susijusius su gėrimais, tiekiamais prekinėse pakuotėse, kuriems netaikoma šio straipsnio 6 dalis, jei tie papildomi tikslai yra būtini tam, kad valstybė narė pasiektų vieną ar daugiau iš 43 straipsnyje nustatytų tikslų.“*

51 straipsnyje dėl pakartotinio naudojimo ir pakartotinio užpildymo nustatyta:

(1) „Valstybės narės imasi priemonių, kad paskatintų kurti pakuočių pakartotinio naudojimo sistemas, kuriose būtų numatyta pakankamai paskatų grąžinti pakuotes, ir pakartotinio užpildymo sistemas aplinkai saugiu būdu. Tos sistemos turi atitikti 27 bei 28 straipsniuose ir VI priede nustatytus reikalavimus ir neturi kelti pavojaus maisto higienai ar vartotojų saugai.

(2) 1 dalyje nurodytos priemonės gali apimti: (…)

c) *fizinių gamintojų ar galutinių platintojų pareigas daugkartinėse pakuotėse, kurios įtrauktos į pakartotinio naudojimo sistemą arba užpildomos pakartotinai, tiekti tam tikrą procentinę dalį kitų produktų, nei tų, kuriuos apima 29 straipsnyje nustatyti pakartotinio naudojimo tikslai, su sąlyga, kad taip nebus iškraipoma vidaus rinka ir nebus sudaroma kliūčių prekybai produktais iš kitų valstybių narių.“*

33 straipsnio 6 dalyje dėl pakartotinio naudojimo siūlymo pareigos išsineštinio maisto ir gėrimų sektoriuje daroma nuoroda į 51 straipsnį, kiek tai susiję su sąlygomis, kuriomis valstybė narė gali nustatyti tikslus, viršijančius PPAR 33 straipsnio 5 dalyje nustatytą minimalųjį orientacinį 2030 m. 10 % tikslą, taikomą išsinešti skirtoms pakuotėms, *„jei tie didesni tikslai yra būtini tam, kad valstybė narė pasiektų vieną ar daugiau iš 43 straipsnyje nustatytų tikslų“*.

Komisijos aiškinimas

Kad būtų pasiekti PPAR nustatyti atliekų prevencijos tikslai, valstybėms narėms gali reikėti papildyti ES priemones nacionalinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, didesniais arba papildomais nacionaliniais pakuočių pakartotinio naudojimo tikslais. Vis dėlto tai darydamos valstybės narės turi laikytis tam tikrų griežtų sąlygų:

a) kalbant apie 51 straipsnyje nustatytas sąlygas, Komisija mano, kad 29 straipsnio 15 dalyje nustatytos kumuliacinės sąlygos, kurios turi būti tenkinamos, kad būtų padidinti pakartotinio naudojimo tikslai, turi būti tenkinamos ir nustatant naujus pakartotinio naudojimo tikslus pagal 51 straipsnio 2 dalies c punktą, pagal kurį valstybėms narėms leidžiama nustatyti pakartotinio naudojimo tikslus produktams, kuriems netaikomi 29 straipsnyje nustatyti pakartotinio naudojimo tikslai. Šios sąlygos yra:

   — nauji tikslai yra būtini tam, kad valstybė narė galėtų pasiekti savo atliekų mažinimo tikslus (5 % iki 2030 m., 10 % iki 2035 m., 15 % iki 2040 m.), ir tai ji turi įrodyti faktais ir duomenimis, ir

   — dėl nauji tikslų neiškraipoma vidaus rinka ir nesudaroma kliūčių prekybai produktais, ir

   — apie naujus tikslus pranešama taikant TRIS procedūrą, kuria nustatyta, kad valstybės narės turi pranešti Komisijai apie savo pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kad būtų užkirstas kelias kliūčių vidaus rinkai kūrimui, nes tokios priemonės yra techniniai reglamentai.

   Pagal 51 straipsnio 2 dalies c punktą valstybėms narėms leidžiama nustatyti pakartotinio naudojimo tikslus produktams, kuriems netaikomi 29 straipsnyje nustatyti pakartotinio naudojimo tikslai ir kuriems nėra aiškiai taikoma išimtis pagal 29 straipsnį, o tai reiškia, pavyzdžiui, kad valstybėms narėms leidžiama nustatyti pakartotinio naudojimo tikslus išsineštinio maisto ir gėrimų sektoriui. Tai aiškiai leidžiama ir pagal PPAR 33 straipsnio 6 dalį.

   Todėl, jei valstybė narė nori nustatyti naujus nacionalinius pakartotinio naudojimo tikslus kituose sektoriuose arba pakuočių formoms ar produktams, kurie nėra išvardyti 29 straipsnyje, ji turi įrodyti, kad tai būtina jos atliekų prevencijos tikslams pasiekti. Šis vertinimas turėtų būti įtrauktas, kai valstybė narė apie tokias priemones praneša TRIS pranešimų sistemoje.

b) Nors pagal 43 straipsnį valstybėms narėms leidžiama nustatyti didesnius nacionalinius pakuočių atliekų prevencijos tikslus nei nustatytieji ES lygmeniu ([31]), didesni nacionaliniai prevencijos tikslai negali būti naudojami kaip pateisinimas padidinti suderintus ES lygmens pakartotinio naudojimo tikslus. Tai susiję su ES teisės viršenybės prieš nacionalinę teisę principu, nes priešingu atveju valstybės narės galėtų pakenkti rinkos derinimo tikslui.

c) Jei nenumatyta kitaip, valstybės narės negali keisti tiesiogiai taikomų ir suderintų ES nuostatų. Jos negali:

— nustatyti pakartotinio naudojimo tikslus transportavimo pakuotėms, pavyzdžiui, kartoninėms dėžėms, kurioms pagal PPAR aiškiai netaikomas pakartotinio naudojimo reikalavimas, arba

— nustatyti, kad orientaciniai 2040 m. pakartotinio naudojimo tikslai, nustatyti 29 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, 29 straipsnio 5 dalyje ir 29 straipsnio 6 dalyje, būtų privalomi.

28. **Su užstato grąžinimo sistemomis susijusios nacionalinės išimtys**

Teisės nuostatos:

3 straipsnio 1 dalies 62 punkte *užstato grąžinimo sistema* apibrėžiama kaip „*sistema, kurioje galutiniam naudotojui taikomas užstatas perkant supakuotą arba užpildytą į tarą produktą, kuriam taikoma ta sistema, ir pagal kurią užstatas grąžinamas, kai pakuotė, kuriai taikomas užstatas, grąžinama į vieną iš nacionalinės valdžios institucijos leidžiamų tam skirtų surinkimo priemonių*“.

Pagal 50 straipsnio 1 dalį, „*[n]e vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad per metus būtų atskirai surenkama bent 90 % toliau nurodytų formų pakuočių pagal svorį, kurios atitinkamais kalendoriniais metais pirmą kartą tiekiamos rinkai toje valstybėje narėje:*

a) iki trijų litrų talpos vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir

b) iki trijų litrų talpos vienkartinės metalinės gėrimų taros.“

50 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „*[s]iekiant 1 dalyje nustatytų tikslų, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 1 dalyje nurodytų atitinkamų formų pakuotėms būtų sukurtos užstato grąžinimo sistemos ir kad užstatas būtų imamas pardavimo vietoje.*“

50 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė atleisti valstybes nares nuo 2 dalyje nustatytos pareigos šiomis sąlygomis:

„a) kai atitinkamos formos pakuočių atskiro surinkimo lygis, kurio reikalaujama pagal 48 straipsnį ir apie kurį pranešama Komisijai pagal 56 straipsnio 1 dalies c punktą, yra 80 % (pagal svorį) tokių pakuočių, pirmą kartą pateikiamų tos valstybės narės teritorijoje 2026 kalendoriniais metais, ar didesnis;“ ir

„b) *ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. valstybė narė praneša Komisijai apie savo prašymą taikyti išimtį ir pateikia įgyvendinimo planą, kuriame išdėstyta strategija ir konkrečios priemonės, įskaitant jų tvarkaraštį, kuriomis užtikrinama, kad būtų pasiektas 1 dalyje nurodytas 90 % atskiro pakuočių surinkimo lygis pagal svorį.*“

Komisijos aiškinimas

PPAR pasienio regionų mažmenininkams nesudaromos švelnesnės sąlygos. Priešingai, juo nustatomos konkrečios pareigos ([32]) tarpvalstybinėms įmonėms, kad būtų užkirstas kelias reikalavimų apėjimui, kuris galėtų pakenkti užstato grąžinimo sistemos tikslams ir reikalavimams.

([31]) 43 straipsnio 7 dalyje nurodyta: „*5 dalies tikslu valstybės narės, veikdamos pagal šį reglamentą, gali nustatyti pakuočių atliekų prevencijos priemones, kuriomis viršijami 1 dalyje nustatyti minimalieji tikslai.*“

([32]) 50 straipsnio 11 dalyje nustatyta: „*Ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės užtikrina, kad X priede išvardytus minimaliuosius reikalavimus atitiktų bent pagal šio straipsnio 2 dalį po šio reglamento įsigaliojimo sukurtos užstato grąžinimo sistemos.*
(…)
Ne vėliau kaip 2038 m. sausio 1 d. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, įvertina šio straipsnio įgyvendinimą ir nustato, kaip kuo labiau padidinti užstato grąžinimo sistemų sąveikumą.“
X priede nustatyta: „*Valstybės narės, turinčios regionų, kuriuose dideliu mastu vykdoma tarpvalstybinė verslo veikla, užtikrina, kad užstato grąžinimo sistemos sudarytų sąlygas surinkti pakuotes iš kitų valstybių narių užstato grąžinimo sistemų tam skirtuose surinkimo punktuose, ir stengiasi sudaryti galimybę grąžinti užstatą, kuris buvo paimtas iš galutinio naudotojo pakuotės pirkimo metu.*“

Galimybė atleisti valstybes nares nuo pareigos pagal PPAR 50 straipsnio 5 dalį yra susijusi su eksploataciniais, o ne geografiniais kriterijais, ir, kaip ir visos išimtys, ši išimtis turi būti aiškinama siaurai.

Abi sąlygos, t. y. užstato ėmimas ir užstato grąžinimo sistemos sukūrimas, yra kumuliacinės, nes be užstato grąžinimo sistemos užstato imti neįmanoma. Todėl galutinis platintojas gali būti atleistas nuo pareigos imti užstatą tik tuo atveju, jeigu visa valstybė narė buvo atleista nuo reikalavimo sukurti užstato grąžinimo sistemą. Kitaip tariant, galutinis platintojas negali būti atleistas nuo pareigos imti užstatą, jeigu valstybė narė, kurioje jis yra, turi užstato grąžinimo sistemą ir todėl privalo imti užstatą iš vartotojų iš kitų valstybių narių.

29. **Minimalieji reikalavimai esamoms užstato grąžinimo sistemoms**

Teisės nuostatos:

Pagal PPAR 50 straipsnio 11 dalį, valstybės narės ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. užtikrina, kad bent vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir vienkartinės metalinės gėrimų taros užstato grąžinimo sistema atitiktų X priede išvardytus minimaliuosius reikalavimus.

50 straipsnio 11 dalyje taip pat nustatyta, kad X priede išvardyti minimalieji reikalavimai netaikomi užstato grąžinimo sistemoms, kurios buvo įdiegtos prieš įsigaliojant PPAR ir kurias taikant 50 straipsnio 1 dalyje nustatyti 90 % tikslai pasiekiami ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. Vis dėlto pirmą kartą peržiūrėdamos esamas užstato grąžinimo sistemas, valstybės narės stengiasi užtikrinti, kad jos atitiktų X priede nustatytus minimaliuosius reikalavimus. Jeigu iki 2029 m. sausio 1 d. 90 % tikslas nepasiekiamas, esamos vienkartinių pakuočių užstato grąžinimo sistemos turi atitikti X priede nustatytus minimaliuosius reikalavimus ne vėliau kaip 2035 m. sausio 1 d.

145 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad X priede nustatyti minimalieji reikalavimai padės užtikrinti didesnį nuoseklumą ir aukštesnius grąžinimo lygius visose valstybėse narėse. Jie nustatyti remiantis suinteresuotųjų subjektų nuomonėmis, ekspertų atlikta analize ir esamų užstato grąžinimo sistemų taikymo geriausia praktika.

Komisijos aiškinimas

Esamos užstato grąžinimo sistemos peržiūra turėtų būti suprantama kaip bet koks teisės aktais nustatytas reguliavimo veiksmas, dėl kurio užstato grąžinimo sistema turi būti iš esmės pakeista.

Minimalieji reikalavimai gali padėti padidinti užstato sistemos aplinkosauginį veiksmingumą, visų pirma surinkimo lygį. Iki 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės, atlikdamos užstato grąžinimo sistemos peržiūrą, apsvarsto, ar galima tikėtis, kad užstato grąžinimo sistema pasieks 50 straipsnio 2 dalyje nustatytus 90 % atskiro surinkimo tikslus. Jei taikant užstato grąžinimo sistemą pasiekiamas bent 90 % atskiro surinkimo lygis, sistema neprivalo atitikti minimaliųjų reikalavimų. Tačiau jeigu nurodytas lygis nepasiekiamas, valstybė narė turėtų apsvarstyti galimybę užtikrinti, kad užstato grąžinimo sistema atitiktų X priede nustatytus minimaliuosius reikalavimus. Po 2029 m. sausio 1 d. vienkartinėms gėrimų pakuotėms taikoma užstato grąžinimo sistema, kurią taikant nevykdomos atskiro surinkimo pareigos, turi atitikti minimaliuosius reikalavimus ne vėliau kaip iki 2035 m. sausio 1 d.

30. **Mažmenininkų pareiga priimti gėrimų tarą, už kurią sumokėtas užstatas**

Teisės nuostatos:

Pagal X priedo 1 punktą, „valstybės narės turi užtikrinti, *„kad galutiniai platintojai būtų įpareigoti priimti pakuotes, už kurias sumokėtas užstatas, iš tokios pakuotės medžiagos ir tokios formos, kokias jie platina, ir grąžinti užstatą galutiniams naudotojams, kai pakuotė, kuriai taikomas užstatas, grąžinama, išskyrus atvejus, kai galutiniai naudotojai turi taip pat lengvai prieinamas galimybes po pakuotės, kuriai taikomas užstatas, panaudojimo atgauti užstatą, pasinaudodami vienu iš surinkimo kanalų, kurie maisto pakuočių atveju užtikrina maistui tinkamą perdirbimą ir kurie tuo tikslu turi nacionalinių valdžios institucijų leidimą. Ta pareiga netaikoma tais atvejais, kai prekybos plote galutiniams naudotojams nėra galimybių grąžinti pakuočių, už kurias sumokėtas užstatas. Tačiau galutiniai platintojai visada turi priimti grąžinamas tuščias jų parduodamų produktų pakuotes;“*.

50 straipsnio 11 dalyje nustatyta: *„[n]e vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės užtikrina, kad X priede išvardytus minimaliuosius reikalavimus atitiktų bent pagal šio straipsnio 2 dalį po šio reglamento įsigaliojimo sukurtos užstato grąžinimo sistemos. X priede išvardyti minimalieji reikalavimai netaikomi iki šio reglamento įsigaliojimo sukurtoms užstato grąžinimo sistemoms, kurias taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatytas 90 % tikslas pasiekiamas ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. Valstybės narės stengiasi užtikrinti, kad esamos vienkartinių pakuočių užstato grąžinimo sistemos atitiktų X priede nustatytus minimaliuosius reikalavimus, kai jos pirmą kartą peržiūrimos. Jei ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. 90 % tikslas nepasiekiamas, esamos vienkartinių pakuočių užstato grąžinimo sistemos turi atitikti X priede nustatytus minimaliuosius reikalavimus ne vėliau kaip 2035 m. sausio 1 d.“*

Komisijos aiškinimas

Pagal X priede nustatytus minimaliuosius užstato grąžinimo sistemos reikalavimus galutiniai platintojai turi priimti tuščias savo parduodamų produktų pakuotes ir grąžinti užstatą. Ši pareiga taikoma be pirkimo įrodymo.

Be to, valstybės narės turi užtikrinti, kad galutiniai platintojai būtų įpareigoti priimti visas pakuotes, už kurias sumokėtas užstatas, iš tos pačios pakuotės medžiagos ir tos pačios formos, kurią jie parduoda, ir išmokėti užstatą galutiniam naudotojui. Pareiga grąžinti užstatą netaikoma, kai galutinis platintojas savo prekybos plote negali priimti grąžinamos pakuotės, už kurią sumokėtas užstatas, arba jei galutiniai naudotojai turi vienodai prieinamų būdų atsiimti užstatą per kitą nustatytą ir vienodai prieinamą vienkartinių gėrimų pakuočių surinkimo kanalą, kuriam suteiktas leidimas tuo tikslu. Valstybės narės turi nustatyti, kaip šios išimtys taikomos.

X priede nustatyti reikalavimai taikomi tik po 2025 m. vasario 11 d. nustatytai užstato grąžinimo sistemai arba jeigu taikant užstato grąžinimo sistemą 90 % atskiro surinkimo tikslai nepasiekiami iki 2029 m. sausio 1 d. Todėl užstato grąžinimo sistemoms, kurios neturi atitikti minimaliųjų reikalavimų, PPAR nustatytos grąžinimo pareigos netaikomos.

31. **Perdirbti skirtų atskirai surinktų pakuočių apdorojimas pasibaigus jų gyvavimo ciklui**

Teisės nuostatos:

Pagal 48 straipsnio 1 dalį, *„[v]alstybės narės užtikrina, kad būtų sukurtos sistemos ir infrastruktūra, pagal kurias būtų grąžinamos ir atskirai surenkamos visos galutinių naudotojų pakuočių atliekos <...> ir kad jas būtų lengviau paruošti pakartotiniam naudojimui ir aukštos kokybės perdirbimui. Pakuotės, atitinkančios į perdirbimą orientuoto projektavimo kriterijus, nustatytus pagal šio reglamento 6 straipsnio 4 dalį priimtuose deleguotuosiuose aktuose, surenkamos perdirbti. Tokias pakuotes deginti ir vežti į sąvartynus draudžiama, išskyrus atliekas, susidarančias vėliau apdorojant atskirai surinktas pakuočių atliekas, kurių perdirbti neįmanoma arba kurias perdirbant nebūtų užtikrinamas geriausias aplinkosauginis rezultatas.“*

48 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *„[s]iekiant užtikrinti aukštos kokybės perdirbimą, valstybės narės užtikrina, kad būtų sukurtos visapusiškam surinkimui ir rūšiavimui skirtos sistemos ir infrastruktūra, kuriomis būtų sudaromos sąlygos perdirbimui ir užtikrinama, kad būtų prieinamos perdirbimui skirtos plastiko žaliavos.“*

48 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *„[v]alstybės narės gali nukrypti nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytos grąžinimo ir atskiro atliekų surinkimo pareigos tam tikros formos atliekų atveju, jei pakuočių atliekų frakcijų surinkimas bendrai arba pakuočių atliekų ar tokių pakuočių atliekų frakcijų surinkimas kartu su kitomis atliekomis nedaro poveikio galimybei paruošti tokias pakuotes ar pakuočių atliekų frakcijas pakartotinai naudoti, perdirbti ar atlikti kitas naudojimo operacijas pagal Direktyvos 2008/98/EB 4 ir 13 straipsnius ir jei atlikus tas operacijas gautos išeigos kokybė yra panaši į tą, kuri užtikrinama atliekas surenkant atskirai.“*

49 straipsnis: *„Ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės nustato privalomus surinkimo tikslus ir imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 52 straipsnyje išvardytų medžiagų surinkimas atitiktų tame straipsnyje nustatytus perdirbimo tikslus ir 7 straipsnyje nustatytus su privaloma perdirbtų medžiagų dalimi susijusius tikslus.“*

Komisijos aiškinimas

Pagal PPAR 48 straipsnio 1 dalį, pakuočių, atitinkančių 6 straipsnyje nustatytus į perdirbimą orientuoto projektavimo kriterijus, deginti ir šalinti sąvartynuose neleidžiama. Kadangi į perdirbimą orientuoto projektavimo kriterijai bus nustatyti 6 straipsnio 4 dalyje nurodytais deleguotaisiais aktais ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. ir bus pradėti taikyti po dvejų metų, draudimas įsigalios 2030 m. sausio 1 d.

Draudimas deginti ir šalinti sąvartynuose taip pat netaikomas tokių formų ir medžiagų, kurioms netaikomi perdirbimą orientuoto projektavimo kriterijai, pakuotėms. Išimtys taikomos pakavimo medžiagoms, pvz., lengvajai medienai, kamštienai, tekstilei, gumai, keramikai, porcelianui ar vaškui. Taip pat taikomos išimtys tam tikroms reikmėms naudojamoms pakuotėms, pavyzdžiui, pakuotėms, skirtoms medicinos prietaisams ir pavojingiems kroviniams vežti. Pakuotės, kurioms taikoma išimtis, gali būti surenkamos kartu su galutinėmis atliekomis ir sudeginamos arba šalinamos sąvartynuose. Visos kitos pakuotės, kurios turės atitikti į perdirbimą orientuoto projektavimo kriterijus, turės būti surenkamos atskirai ir iš esmės turės būti perdirbamos.

Perdirbti suprojektuotų pakuočių nebus leidžiama deginti ar šalinti sąvartynuose, kai jos tampa atliekomis, išskyrus pakuočių atliekas, kurios buvo atskirai surinktos, išrūšiuotos ir apdorotos, tačiau kurių perdirbti neįmanoma arba kurias perdirbant nepasiekiamas geriausias aplinkosauginis rezultatas, kaip nurodyta 48 straipsnio 1 dalyje.

Valstybės narės gali nuspręsti, kad pakuočių atliekos, kurios nėra surinktos atskirai, kaip aprašyta pirmiau, būtų rūšiuojamos prieš energijos gavybos iš atliekų operacijas, kad būtų pašalintos perdirbti skirtos pakuotės (PPAR 48 straipsnio 4 dalis).

48 straipsnio 3 dalyje leidžiama nukrypti nuo atskiro surinkimo reikalavimų, jei, pirma, toks surinkimas nedaro poveikio galimybei pakuočių atliekas ar pakuočių atliekų frakcijas perdirbti ir, antra, gautos perdirbtos medžiagos kokybė yra panaši į tą, kuri užtikrinama atliekas surenkant atskirai. Net jei tokia nukrypti leidžianti nuostata būtų taikoma, draudimas deginti ir šalinti sąvartynuose vis tiek būtų taikomas pakuočių atliekoms, surinktoms iš sumaišytų pakuočių atliekų srautų.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų sukurtos pakankamos sistemos ir infrastruktūra, kad būtų galima atskirai surinkti visas pakuočių atliekas. Siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas užtikrinti, kad pakuočių atliekų surinkimas atitiktų privalomus perdirbimo tikslus ir reikalavimus dėl perdirbtųjų medžiagų dalies, valstybės narės taip pat turi ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. nustatyti privalomus surinkimo tikslus.

32. **Pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atskiro surinkimo lygis 2026 m. ir pareiga iki 2029 m. sukurti užstato grąžinimo sistemą**

Teisės nuostatos:

50 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „*[n]e vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad per metus būtų atskirai surenkama bent 90 % toliau nurodytų formų pakuočių pagal svorį, kurios atitinkamais kalendoriniais metais pirmą kartą tiekiamos rinkai toje valstybėje narėje: a) iki trijų litrų talpos vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir b) iki trijų litrų talpos vienkartinės metalinės gėrimų taros.*“

50 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „*[s]iekiant 1 dalyje nustatytų tikslų, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 1 dalyje nurodytų atitinkamų formų pakuotėms būtų sukurtos užstato grąžinimo sistemos ir kad užstatas būtų imamas pardavimo vietoje.*“

50 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „*[v]alstybės narės gali būti atleidžiamos nuo pareigos pagal 2 dalį šiomis sąlygomis:*

a) *kai atitinkamos formos pakuočių atskiro surinkimo lygis, kurio reikalaujama pagal 48 straipsnį ir apie kurį pranešama Komisijai pagal 56 straipsnio 1 dalies c punktą, yra 80 % (pagal svorį) tokių pakuočių, pirmą kartą pateikiamų tos valstybės narės teritorijoje 2026 kalendoriniais metais, ar didesnis; ir*

b) *ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. valstybė narė praneša Komisijai apie savo prašymą taikyti išimtį ir pateikia įgyvendinimo planą, kuriame išdėstyta strategija ir konkrečios priemonės, įskaitant jų tvarkaraštį, kuriomis užtikrinama, kad būtų pasiektas 1 dalyje nurodytas 90 % atskiro pakuočių surinkimo lygis pagal svorį*“.

Toliau sukonkretinama, kad „*[t]aikant a punktą, jei informacijos apie atitinkamos formos pakuočių atskiro surinkimo lygį Komisijai dar nepateikta, valstybė narė pateikia pagrįstą paaiškinimą, kokiais kitais būdais yra įvykdytos šioje dalyje nustatytos išimties taikymo sąlygos. Pagrįstas paaiškinimas grindžiamas patvirtintais nacionaliniais duomenimis ir apima įgyvendintų priemonių apibūdinimą.*“

Komisijos aiškinimas

Valstybės narės turi užtikrinti, kad iki 2029 m. sausio 1 d. 90 % 50 straipsnio 1 dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių butelių ir metalinės gėrimų taros būtų surenkama atskirai. Kad pasiektų šiuos surinkimo tikslus, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jose būtų sukurta užstato už atitinkamų formų pakuotes grąžinimo sistema, kuri pradėtų veikti visu pajėgumu ne vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d., išskyrus atvejus, kai valstybė narė ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. paprašė taikyti išimtį ir per tris mėnesius nuo įgyvendinimo plano gavimo dienos gavo teigiamą atsakymą arba jo negavo.

Jeigu valstybės narės atitinka visus 50 straipsnio 5 dalyje nustatytus atleidimo nuo reikalavimo sukurti užstato grąžinimo sistemą reikalavimus, jos gali būti atleistos nuo pareigos sukurti užstato grąžinimo sistemą. Jeigu valstybė narė nori pasinaudoti ta išimtimi, ji turi atskirai surinkti 80 % vienkartinių plastikinių butelių ir metalinės gėrimų taros, tiektų tos valstybės narės teritorijoje 2026 kalendoriniais metais. Apie tai Europos Komisijai turi būti pranešta ne vėliau kaip 2028 m. liepos 1 d. Tokie duomenys būtų grindžiami apskaičiuotais surinkimo lygiais, tačiau valstybės narės turėtų įtraukti turimus duomenis apie vienkartinių plastikinių butelių surinkimą, kaip reikalaujama pagal VPGD. Jeigu valstybė narė nepasiekia 80 % surinkimo tikslo, jai negali būti taikoma išimtis. Pagal PPAR, valstybė narė taip pat turi pateikti įgyvendinimo planą ne vėliau kaip 2028 m. sausio 1 d. Komisijos aiškinimu, galimybė taikyti išimtį turi būti laikoma vienkartine galimybe. Jeigu valstybė narė nesikreipia dėl išimties taikymo laikydamasi 50 straipsnio nuostatų ir jame nustatytų datų, ji turi sukurti užstato grąžinimo sistemą.

Jeigu valstybei narei buvo suteikta išimtis ir ji trejus metus iš eilės atskirai nesurenka 90 % vienkartinių gėrimų pakuočių, išimtis nebebus taikoma, kaip nurodyta PPAR 50 straipsnio 7 dalyje. Tada valstybė narė turės įdiegti užstato grąžinimo sistemą ne vėliau kaip antrųjų kalendorinių metų, einančių po metų, kuriais Komisija valstybei narei pranešė, kad išimtis nebetaikoma, sausio 1 d.

33. **Valstybių narių 90 % vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir metalinių gėrimų skardinių surinkimo tikslas ir regioninių užstato grąžinimo sistemų indėlis**

Teisės nuostatos:

50 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „*[n]e vėliau kaip 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad per metus būtų atskirai surenkama bent 90 % toliau nurodytų formų pakuočių pagal svorį, kurios atitinkamais kalendoriniais metais pirmą kartą tiekiamos rinkai toje valstybėje narėje: a) iki trijų litrų talpos vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir b) iki trijų litrų talpos vienkartinės metalinės gėrimų taros.*“

50 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „*[s]iekiant 1 dalyje nustatytų tikslų, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 1 dalyje nurodytų atitinkamų formų pakuotėms būtų sukurtos užstato grąžinimo sistemos ir kad užstatas būtų imamas pardavimo vietoje*.“

Komisijos aiškinimas

50 straipsnio 1 dalyje nustatyti 90 % atskiro vienkartinių plastikinių gėrimų butelių ir metalinės gėrimų taros surinkimo tikslai taikomi visai valstybei narei ir grindžiami tokių formų pakuočių, patiektų valstybės narės teritorijoje per metus, kiekiu.

Visi vienkartiniai plastikiniai gėrimų buteliai ir metalinė gėrimų tara, išskyrus tuos, kuriems ši pareiga aiškiai netaikoma pagal 50 straipsnio 4 dalį, turi būti užstato grąžinimo sistemos dalis. Valstybės narės turi užtikrinti, kad šių formų pakuotės būtų surenkamos atskirai visoje jų teritorijoje, tačiau jos gali įdiegti užstato grąžinimo sistemas subnacionaliniu lygmeniu, kad būtų atsižvelgta į atitinkamą nacionalinį administracinį suskirstymą ir užjūrio teritorijas.